

Zadluženost a exekuce u osob v sociálně nepříznivých situacích

Jitka Šindelová Klimtová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jitka ŠINDELOVÁ-KLIMTOVÁ**

Osobní číslo: **H07240**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Exekuce dávek sociální péče v nepříznivé sociální situaci**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti výkonů rozhodnutí, exekuce a sociálních dávek.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu exekučně postižených osob a rodin.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BŘESKÁ, N., VRÁNOVÁ, L. Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené osoby k 1.7.2008 komentář, platná znění právních předpisů, vzory tiskopisů. 2. vydání, Olomouc : ANAG, 2008 , s. 415. ISBN 978-80-7263-478-1.

DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád II. Ó 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9.

TRÖSTER, P.a kolektiv, Právo sociálního zabezpečení. 1.vydání, Praha : C.H. Beck, 2000, 246 s., ISBN 80-7179-353-1.

HENDL, J. Kvalitativní výzkum. 2.vydání, Praha: Portál, 2009, s.408, ISBN 978-80-7367-485-4.

TRIPES, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání, Praha: C.H.Beck, 2006, s.836, ISBN 999-0-00-10016-3.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Lenka Haburajová Ilavská, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

25. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

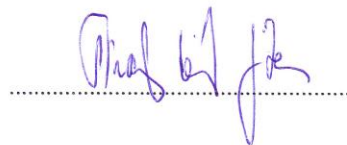
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.3.2011

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolnosti až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá exekucemi dávek a exekucí majetku u osob nebo rodin v nepříznivé sociální situaci. Zaměřuje se na skupinu obyvatel, kteří jsou většinou dluhově přetíženi, nemají stálou práci a pobírají sociální dávky. Soustřeďuje faktory spouštějící zadluženost, zjišťuje schopnost dlužníků se s tímto negativním fenoménem vypořádat a zkoumá i formu pomoci ze strany státních nebo jiných organizací. Teoretická část se převážně zabývá zákony, které umožňují dávky a majetek postihnout. Praktická část je výsledkem výzkumu, který byl proveden u osob, které se v této nepříznivé životní situaci ocitly. Vyhodnocení poukazuje na faktory, které zapříčiňují zadluženost domácností.

Klíčová slova:

exekuce, výkon rozhodnutí, dluh, dávka, věřitel, dlužník, neplatič, půjčka, nezaměstnanost, zadluženost

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the topic of the benefits execution and with the execution of possessions at people or families in an unfavourable social situation. It focuses on the group of inhabitants who are mostly overloaded with debts, do not have a permanent job and draw benefits. It centralizes factors which cause indebtedness, detects the ability of debtors to deal with this negative phenomenon and also detects the form of assistance from state or other organizations. The theoretical part focuses mainly on the laws which make it possible to distrain the benefits and possessions. The practical part is the result of the research which was carried out at people who are in this unfavourable social situation. The evaluation refers to the factors which cause the indebtedness of households.

Keywords:

Execution, execution of decision, debt, benefit, creditor, debtor, dodger, loan, unemployment, indebtedness

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Lence Haburajové Ilavské, Ph.D. za trpělivost a ochotu při vedení bakalářské práce.

Dále děkuji všem osobám, které mi vyšly vstříc při provádění výzkumu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ZADLUŽENOSTI A EXEKUCÍ	12
1.1 FINANČNÍ GRAMOTNOST	13
1.2 VYMÁHÁNÍ DLUŽNÝCH POHLEDÁVEK.....	14
1.2.1 Exekuční řízení.....	15
1.2.2 Výkony rozhodnutí.....	16
1.2.3 Nezabavitelná částka	17
2 VLIV REKLAMY NA ZADLUŽENOST OSOB A DOMÁCNOSTÍ	19
3 ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE DLUHOVÝM PORADENSTVÍM	22
3.1 ZÁKLADNÍ STRUKURA POSKYTOVANÉ SLUŽBY	22
4 ZÁKON Č. 117/1995 SB. O STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPOŘE	24
4.1 DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	24
4.1.1 Přídavek na dítě	24
4.1.2 Příspěvek na bydlení	24
4.1.3 Porodné	25
4.1.4 Rodičovský příspěvek	25
4.1.5 Dávky péstounské péče	26
4.1.6 Pohřebné.....	27
5 ZÁKON Č. 111/2006 SB. O POMOCI V HMOTNÉ NOUZI	28
5.1 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI	28
5.1.1 Příspěvek na živobytí	28
5.1.2 Doplatek na bydlení	28
5.1.3 Mimořádná okamžitá pomoc.....	28
6 SRÁŽKY Z DÁVEK STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
7 VÝZKUMNÁ ČÁST	33
7.1 CÍL VÝZKUMU A KONKRETIZACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	33
7.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	33
7.3 DRUH VÝZKUMU	34
7.3.1 Mnohonásobně případová studie.....	34
7.4 METODY VÝZKUMU.....	34
7.4.1 Rozhovor pomocí návodu	34
7.4.2 Neformální rozhovor	35
7.4.3 Diskuze s tématickým obsahem	35
7.4.4 Fotodokumentace	35
8 ORGANIZACE VÝZKUMU	37
9 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT	38
9.1 TRANSKRIPCE TEXTOVÉHO MATERIÁLU.....	38
10 VÝSLEDKY VÝZKUMU	39

10.1	ANALÝZA ROZHOVORU.....	40
10.2	ANALÝZA DISKUZE S TÉMATICKÝM OBSAHEM	48
10.3	KAZUISTICKÁ SÉRIE	49
11	ZÁVĚR VÝZKUMU	56
	ZÁVĚR	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61
	SEZNAM TABULEK.....	62
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Negativním jevem dnešní doby je velký nárůst exekucí a výkonů rozhodnutí, které jsou důsledkem zadluženosti českých rodin a občanů. Do dluhové pasti se může dostat každý z nás. Stačí ztratit práci, rozvést se, začít podnikat, vzít si půjčku, ručit příteli, způsobit druhému škodu. Některé aspekty spolu mohou úzce souviset.

Slýcháváme názory, že před revolucí nebývalo tolik zadlužených subjektů a že si za vzniklou situaci může každý sám. Na jedné straně jde o pravdivé tvrzení, na straně druhé se jedná o důsledek ekonomických a sociálních změn v naší společnosti. Dlužníci bývali vždy. Před listopadem 89 však neexistovali v takovém počtu dlužníci-fyzické osoby, ale převážně dlužníci-firmy. Protože se však jednalo o státní podniky, nemělo zadlužení takový dopad jako v současné době. Téměř každý měl zaručenu práci, půjčky byly poskytovány hlavně zaměstnavatelem a spousta jich byla bezúročná nebo s minimálním úrokem, na finančním trhu nebyly nebankovní instituce, kreditní karty.

Vzhledem k tomu, že autorka již třináct let pracuje jako soudní vykonavatelka na Okresním soudu ve Zlíně, setkává se se zadluženými lidmi denně. Zná jejich příběhy a může zhodnotit, které faktory vedly tyto jedince k zadluženosti. Velmi zjednodušeně si dělí dlužníky na tři skupiny. V první skupině jsou ti, kteří si dluhy způsobili vlastní vinnou i přesto, že jsou řádně a dlouhodobě zaměstnaní, roky pobírají stálý příjem, ale přesto si pořizují nové půjčky u bank i nebankovních institucí, mají třeba i pět kreditních karet, půjčují si u známých nebo u lichvářů. Přitom už v počátcích vědí, že neutáhnou měsíční splátky, pouze spoléhají na to, že vše se nějak vyřeší. Většinou pak vytloukají klín klínem, tedy půjčku půjčkou. Do druhé skupiny patří ti, kteří do dluhové pasti spadli neúmyslně. Například řádně spláceli úvěr a přišli o zaměstnání nebo živnostníci, kteří se dostali do druhotné platební neschopnosti. Dále sem patří rozvedení manželé, kteří do okamžiku rozvodu nevěděli, jaké půjčky si nabral druhý z páru. Bohužel i po rozvodu může věřitel uplatňovat pohledávku po obou. Ve třetí skupině jsou zařazeny osoby bez zaměstnání, které neplatí z nám nepochopitelné zásady nikdy nic. Počínaje nájmem a konče pokutami. Tito lidé se mírně kryjí i s první skupinou, jelikož si nabírají velké množství půjček.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ZADLUŽENOSTI A EXEKUCÍ

Pro správné pochopení zkoumané problematiky je zapotřebí vymezit v první řadě základní pojmy, které se v oblasti zadluženosti a exekucí vyskytují.

Jako první je třeba definovat, kdo je vlastně **dlužník**. Dle Wikipedie je dlužníkem subjekt, který je povinen ze závazkového právního stavu k plnění vůči věřiteli. Věřitel má pohledávku za dlužníkem, dlužník má dluh vůči věřiteli. Dle výkladu se stále nejedná o osobu, která nesplácí své závazky. V praxi se však tento pojem všeobecně vžil pro všechny, kteří jsou v prodlení se splácením a budeme ho používat i v této práci.

Správně by se tedy měl užívat termín **neplatič**. Tento pojem opět jednoduše a srozumitelně definuje Wikipedia. Neplatič je dlužník, který neuhradil své závazky k datu splatnosti. Každý, kdo má nějaký závazek je dlužníkem. Neplatičem se stává ve chvíli, kdy neuhradí svůj závazek ve lhůtě splatnosti.

Protistranou vůči dlužníkovi a neplatiči je **věřitel**. Wikipedia věřitelem označuje subjekt, který je oprávněn ze závazkového právního stavu požadovat plnění po dlužníkovi. Označení věřitel vzešlo ze skutečnosti, že půjčující osoba věřila, že jí dlužník dlužnou částku splatí. Věřitelé se často snaží chránit před neplatiči tím, že uveřejňují jejich jména na internetu nebo jinde. Vznikají tak tzv. "registry dlužníků" (ve skutečnosti se jedná o registry neplatičů). K registrům je nutno poznamenat, že ne všechny jednájí v souladu se Zákonem č.101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů. Zcela veřejně jsou přístupná na internetu celá jména a adresy, včetně dlužných částek. Tyto údaje však nejsou podloženy žádným pravomocným rozhodnutím o dluhu, čili se zde vyskytují i dluhy údajné (např. <http://www.dluznici-neplatici.cz/> nebo <http://www.registr-pohledavek.cz/dluznici-a-z/>).

Důležitým pojmem je **exekuce**. Jedná se o nucené vymáhání dlužných pohledávek a závazků nejčastěji srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí, prodejem nemovitosti, vyklizením nebo vymožením jiné povinnosti. Exekuce provádějí **soudní exekutoři** dle Zákonu č.120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. Soudní exekutoři jsou fyzické osoby jmenované ministrem spravedlnosti České republiky na návrh Exekutorské komory České republiky. Pro soudní exekutory provádí činnost v terénu **vykonavatelé**.

Další možností nuceného vymáhání dlužných částek jsou **výkony rozhodnutí**. Tyto výkony rozhodnutí provádí v terénu příslušný soud pomocí **soudních vykonavatelů**. Jedná se o zaměstnance soudu, kteří realizují soupisy movitých věcí, vyklizení, odebrání věci nebo vymožení jiné povinnosti. Výkony rozhodnutí jako prodej nemovitosti, srážky ze mzdy nebo přikázání pohledávky nařizují **vyšší soudní úředníci a soudci**.

V exekučním řízení se mění pojmy věřitel a dlužník (respektive nevztité neplatič). Věřitel se stává **oprávněným**, tedy subjektem oprávněným žádat vynucení povinnosti, kterou mu někdo jiný dobrovolně nesplnil. Dlužník se naopak stává **povinným**, tedy účastníkem řízení, který je povinný oprávněnému plnit finanční nebo jinou pohledávku.

1.1 FINANČNÍ GRAMOTNOST

V souvislosti s tématem si klademe otázku, proč je tolik zadlužených domácností. Co přispívá k tomu, že si lidé nabírají stále další a větší půjčky nebo nesplácí jiné závazky? Je to snad dané špatnou přípravou k samostatnému hospodaření? Je vinna škola nebo rodiče?

Aby člověk zabezpečil sebe a svou rodinu, je třeba disponovat znalostmi a orientací v problematice peněz a financování. Dle příručky pro učitele byla finanční gramotnost v České republice definována v roce 2006, v rámci činnosti mezirezortní Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání. Níže citovaná definice finanční gramotnosti je převzata z dokumentu Národní strategie finančního vzdělávání, která je ústředním dokumentem pro finanční vzdělávání v České republice.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“

Definice finanční gramotnosti je strukturovaná. Finanční gramotnost jako správa osobních/rodinných financí zahrnuje tři složky:

- **Peněžní gramotnost** představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených (např. běžný účet, platební nástroje apod.).

- **Cenovou gramotnost** představují kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci.
- **Rozpočtovou gramotnost** představují kompetence nezbytné pro správu osobního/rodinného rozpočtu (např. schopnost vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů) a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Rozpočtová gramotnost zahrnuje vedle výše popsané obecné složky také dvě složky specializované: **správu finančních aktiv** (např. vkladů, investic a pojištění) a **správu finančních závazků** (např. úvěrů nebo leasingu). To předpokládá v obou případech orientaci na trhu různě komplikovaných finančních produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby porovnávat a volit ty nejvhodnější s ohledem na konkrétní životní situaci. (<http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>)

V roce 2010 proběhl výzkum pro Ministerstvo financí ČR a Českou národní banku, který ukázal, že finanční vzdělanost dospělé populace v České republice je nízká a je třeba zlepšit orientaci spotřebitele na finančním trhu. V dnešní době se již na základních a středních školách zavádí vzdělávací programy zaměřené na tuto problematiku. Do budoucna by tak měli školy opouštět lidi orientovaní v oblasti hospodaření domácnosti (příjmy, výdaje, rozpočet), znalí finančních produktů (úspory, půjčky, bankovníctví) a práv spotřebitele (smlouvy).

1.2 VYMÁHÁNÍ DLUŽNÝCH POHLEDÁVEK

Pokud člověk řádně nespravuje své finanční aktiva a pasiva a nezvládne řešit dlužné závazky, může dojít k nedobrovolnému postizení jeho majetku a práv. Dlužnou částku je možné vymáhat dvěma způsoby. První možností je exekuční řízení, druhou pak výkon rozhodnutí. Obojí řízení však nastane až poté, kdy nabude právní moci rozhodnutí o existenci pohledávky. V praxi se jedná například o Rozsudek, Platební rozkaz, Usnesení, Rozhodnutí o uložení pokuty, Výkaz nedoplatků, Platební výměr, Rozhodčí nález. Toto rozhodnutí se v exekučním řízení nazývá exekuční titul. Aby rozhodnutí mohlo nabýt právní moci, je třeba ho doručit dlužníkovi, v této fázi řízení se o něm hovoří jako o žalovaném. Žalovanému se doručuje písemnost prostřednictvím pošty nebo datové schránky. Pokud si písemnost nepřevzme, protože se například domnívá, že se tím vyhne povinnosti hradit dlužnou částku, doručuje se rozhodnutí fikcí.

Spousta dlužníků při samotném výkonu rozhodnutí nebo exekuci uvádí, že o dluhu nevěděli. A když jsou seznámeni s exekučním titulem, tvrdí, že nikdy takové rozhodnutí neměli v rukách. Nepřesvědčí je ani přiložený originál nebo kopie doručanky s jejich vlastním podpisem. Naopak jsou přesvědčeni, že jim je ubližováno, nikdo je nikdy neupomínal, písemně nic neobdrželi. Všichni, počínaje věřitelem a konče vykonavatelem, jsou proti nim zaujatí a chtějí je zlikvidovat.

Laická veřejnost nerozumí rozdílu mezi exekucí a výkonem rozhodnutí. Všeobecně zažitý termín pro vymáhání dlužných částek je exekuce. V následujících dvou podkapitolách se práce bude věnovat jejich vysvětlení.

1.2.1 Exekuční řízení

Pokud si věřitel zvolí vymáhání dlužné pohledávky soudním exekutorem, znamená tato skutečnost pro dlužníka mnohem větší zatížení než při vymáhání závazku soudem. Exekutor se při provádění exekuce řídí exekučním řádem (zákon č. 120/2001 Sb.) a občanským soudním řádem (zákon č. 99/1963 Sb.). Pracovníci soudního exekutora využijí všech dostupných databází a registrů a pokud zjistí, že povinný vlastní nemovitost, účet v bance nebo cenné papíry, dojde k jejich okamžitému zablokování. Teprve poté obdrží dlužník poštou usnesení, že je proti němu vedena exekuce a že se má zdržet jakéhokoliv nakládání s majetkem a to i movitým. V praxi se často stává, že i poté, co má dlužník obstaranu nemovitost a třeba i účet, jsou ze strany soudního exekutora nařizeny srážky ze mzdy a nakonec je i v místě bydliště nebo podnikání povinného proveden soupis movitých věcí.

Protože mají soudní exekutoři zákonem stanovenou větší pravomoc než vymáhající soudy, je vykonavatel soudního exekutora oprávněn ihned po soupisu odvézt sepsané movité věci (§ 66 odst. 1 exekučního řádu), které převezme do své úschovy nebo je uloží na jiném vhodném místě. Pro úplnost je třeba poznamenat, že mezi movité věci náleží i finanční hotovost.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pro dlužníka je vymáhání soudním exekutorem spirálou, ze které není snadné se vymanit. Situaci nastíníme v příkladu. Máme danou čtyřčlennou rodinu, jejíž otec dluží splátky za pořízení vybavení domu ve výši 30.000,- Kč. Exekučním titulem (Rozsudkem okresního soudu) mu byla uložena povinnost zaplatit dlužnou jistinu 30.000,- Kč a náklady právního zastoupení ve výši 6.300,- Kč. Vzhledem k tomu, že manželka nastoupila rodičovskou dovolenou a otec změnil zaměstnání, kde

vydělává méně, než v době, kdy si půjčku bral, neměl na hrazení pravidelných splátek a tedy ani na celkové uhrazení dluhu a nákladů řízení. Oprávněný tedy podal návrh na exekuci. Soudní exekutor zablokoval dům, ve kterém rodina žije. Současně však i obstavil účet otce, na který mu je zasílána výplata. Jelikož exekutor navíc zjistil zaměstnavatele povinného, byla otci od dalšího měsíce krácena mzda, která však byla odeslána opět na účet, se kterým povinný nesmí disponovat. Protože prostředky na účtu nestačili k pokrytí jistiny, nákladů právního zastoupení a nově i soudního exekutora (předběžně vyčísleny na 12.000,- Kč), dostavil se do místa bydliště i vykonavatel, který sepsal a ihned odvezl hodnotné věci z domu včetně věcí, které byly pořízeny na úvěr a dosud nebyly splaceny. Povinný se snažil věc řešit žádostí o splátky, ale jelikož nebyly v uspokojivé výši, neuspěl. Rozhodl se tedy prodat dům za tržní cenu, uhradit dluh a přestěhovat se do menšího bytu. Tato varianta byla také nerealizovatelná. Nebylo možné najít kupce na dům s exekuční zástavou. Nemohl vybrat peníze z účtu, aby prozatím složil k rukám exekutora nějakou částku. Ocitl se v patové situaci.

Tento vzorový příklad poukazuje na situaci, do které se již dostalo více dlužníků a i když měli snahu věc řešit, nesetkali se s kladnou odezvou ze strany exekutora. Je třeba si uvědomit, že povinný na prodeji nemovitosti nebo movitých věcí vždy trátí. Nemovitost se draží za dvě třetiny odhadní ceny a nejedná se o cenu tržní. Cenu stanoví pověřený znalec a náklady znaleckého posudku jdou k tíži povinného. Movité věci se pak draží za jednu třetinu odhadní ceny, tj. ceny, kterou odhadne sám vykonavatel. Pouze ve specifických případech se přibere soudní znalec. Pak se ale náklady soudního znalce opět připočítávají ke dluhu povinného.

Na jednu stranu je vymáhání práva soudním exekutorem účinnější než výkonem rozhodnutí, na druhou stranu je pro některé dlužníky téměř likvidační. V této souvislosti vyvstává otázka, proč zákonodárci neposílili i pravomoc soudů. Pokud by soudy měly stejné pravomoci jako soudní exekutoři, kteří sice mají statut veřejného činitele, ale stále se jedná o soukromé podnikající osoby, byla by vymahatelnost práva soudní cestou na stejné úrovni jako u exekucí.

1.2.2 Výkony rozhodnutí

Zatímco v exekuci jeden člověk, tedy pověřený soudní exekutor rozhodne, jakým způsobem bude dlužná pohledávka vymožena, při výkonu rozhodnutí je na oprávněném (věřiteli), jaký způsob vymáhání zvolí. Dle svého uvážení pak podává k příslušnému soudu

samostatný návrh na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, návrh na výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti, návrh na výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy (musí označit plátce mzdy) nebo příkázáním pohledávky z účtu (musí uvést číslo účtu), návrh na vyklizení apod. Další postup exekučního soudu je stejný jako u exekutora. Povinnému je nejprve zablokováno právo k účtu nebo nemovitosti a povinný je o tomto úkonu písemně vyrozuměn. V případě srážky ze mzdy je také nejdříve obeslán zaměstnavatel. U výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí se nesmí povinný o úkonu dozvědět dříve, než na místo dorazí soudní vykonavatel. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je mu tedy doručováno až v okamžiku sepisování majetku. Toto opatření je na místě proto, aby nedocházelo ze strany dlužníka k machinacím s majetkem.

1.2.3 Nezabavitelná částka

Pro dané téma je důležité zmínit, že nelze v rámci exekučního řízení zabavit veškeré dostupné finanční prostředky. V případě srážky ze mzdy stanovuje nařízení vlády č. 595/2006 Sb. paragrafem 51 takzvanou nezabavitelnou částku, která je rovna 2/3 součtu částky životního minima (ŽM) jednotlivce, tedy částky 3.126,- Kč (§ 2 zákona č. 110/2006 Sb.) a částky normativních nákladů (NN) na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel, a to bez ohledu na to, v jaké obci skutečně povinný žije, tedy pro rok 2011 nově vládou ČR stanovenou částku 4.863,- Kč (§ 26 odst. 1 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb.), čili jako 2/3 z částky 7.989,- Kč (částka, nad kterou je možné provést srážku z čisté mzdy bez omezení).

$$3126 (\text{ŽM}) + 4863 (\text{NN}) = \frac{7989}{3} * 2 = 5326$$

Nezabavitelná částka na povinného tedy činí v letošním roce 5.326,- Kč.

Tabulka 1: Vývoj nezabavitelných a dalších souvisejících částek potřebných k výpočtu srážek ze mzdy v Kč

	základní nezabavitelná částka	nezabavitelná částka na vyživované dítě nebo manžela/ku	částka, nad kterou je možné provést srážku z čisté mzdy bez omezení
2007	3.857,-	964,-	5.785,-
2008	4.187,-	1.047,-	6.281,-

	základní nezabavitelná částka	nezabavitelná částka na vyživované dítě nebo manžela/ku	částka, nad kterou je možné provést srážku z čisté mzdy bez omezení
2009	4.620,-	1.155,-	6.930,-
2010	5.149,-	1.287,-	7.723,-
2011	5.326,-	1.332,-	7.989,-

zdroj: www.mpsv.cz

Jiný výpočet se použije pro případ prikázání pohledávky z účtu povinného. Zde zákon č. 99/1963 Sb. v § 304b stanovuje, že na obstaveném účtu musí zůstat peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima (ŽM) jednotlivce podle zvláštního právního předpisu. Stejným pravidlem se řídí i vykonavatel v případě nalezení finančních prostředků u povinného v rámci výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Z výkonu rozhodnutí jsou vyloučeny hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu (§ 322 odst. 2 písm.d) zákona č. 99/1963 Sb.).

$$3126 (\text{ŽM}) * 2 = 6252$$

V současné době tedy musí být dlužníkovi ponechána částka 6.252,- Kč na rozdíl od dřívější úpravy, která stanovovala částku 1.000,- Kč.

2 VLIV REKLAMY NA ZADLUŽENOST OSOB A DOMÁCNOSTÍ

Již v úvodu byla položena otázka, proč je tolik osob a domácností zadluženo. Abychom mohli na tuto otázku fundovaně odpovědět, je třeba uvést nejčastější důvody zadlužení. Následující výčet je výsledkem vyhodnocení databáze povinných-fyzických osob na zlínském okresním soudu.

Nejčastěji vymáhanými pohledávkami jsou: dlužné pojistné a penále vůči VZP ČR a jiným zdravotním pojišťovnám, dlužné pojistné a penále vůči OSSZ, dlužné částky vůči telefonním operátorům (T-Mobile Czech Republic, a.s., Vodafone a Telefónica O2 Czech Republic, a.s.), nezaplacené pokuty za jízdy bez platné jízdenky, neuhrazené úvěry bankovních institucí a úvěrových společností (nejčastěji Home Credit a.s., Essox s.r.o., Ge Money Multiservis, a.s., Profi Credit Czech, a.s., Provident Finacial s.r.o.), neuhrazené pokuty Městských úřadů, neuhrazené pokuty uložené Městskou policií, dlužné poplatky za svoz odpadu, nesplacené půjčky mezi fyzickými osobami, dlužné částky vůči dodavatelům energií (plyn, elektřina, voda), dlužné nájemné, dlužné výživné a neoprávněně přijaté dávky státní sociální podpory.

Často se mezi dlužnými pohledávkami objevuje nesplacený úvěrový produkt. A co je velmi alarmující, u jedné osoby je evidováno hned několik úvěrových závazků, každý pro jiný subjekt. Jak je možné, že osoba, která pobírá minimální mzdu nebo pouze dávky sociální podpory dostane několik půjček? Velký vliv na tento jev má reklama, je všudypřítomná a naléhavá. V televizi nás několikrát za den přesvědčuje, jak je snadné žít život na půjčku. Pěkně upravená paní chce navštívit dceru v protějším domě a potřebuje koupit kočárek. Dle reklamy není nic jednodušší, než požádat další hezkou a příjemnou paní o půjčku Provident. Tvůrce reklamy v tomto případě hraje na city cílové skupiny – dcera bude mít dítě, musím pomoci. Pokud ale nahlédneme na internetové stránky této společnosti (http://www.provident.cz/pages/Vypocet_09), zjistíme on-line výpočtem, že RPSN (roční procentní sazba nákladů) se při půjčce 10.000,- Kč na 45 týdnů rovná 70,94 %. Celkově by paní za kočárek zaplatila 17.280,- Kč. Není výjimkou, že společnost poskytne jedné osobě i pět souběžných půjček. Princip nalákání klienta pro takový závazek je snadný. Splátky se hradí týdně, při výše uvedeném modelovém příkladu hradí zákazník 384,- Kč týdně. Psychologicky působí splátka jako nízká. Přibere si tedy ještě dalších 10.000,- Kč. Týdně tedy hradí 768,- Kč, měsíčně však už splátka činí 3.456,- Kč.

Ze soudní praxe je známo, že lidé, kteří si zjednávají produkty těchto společností si nabírají další půjčky, aby z nich mohli hradit půjčky předchozí. Bohužel si vždy vezmou úvěr o něco vyšší než je třeba, aby si mohli koupit ještě něco pro svou potřebu. Tato taktika je dalším důsledkem reklamy. Stále častěji kolem sebe vidíme nabídky na výhodné refinancování stávajících úvěrů a bonusem navíc je možnost navýšení o určitou částku pro další potřeby žadatele. Když se na oblast úvěrů, ať už bankovních nebo nebankovních pozorněji zaměříme, zjistíme, že už si nemůžeme ani přečíst článek na internetu týkající se financí, aby ve vedlejším sloupečku nebyla uvedena alespoň jedna reklama na výhodnou půjčku.

Dokonce i www stránky, na kterých hledáme seriózní informace, nejsou od těchto ataků ušetřeny. I pod jinými články o exekucích se ihned objeví několik inzerátů na půjčky na exekuce, oddlužení, on-line žádost o půjčku, výhodný úvěr.

Na zadluženost nemají vliv pouze reklamy na přímý finanční produkt, ale i reklamy na konkrétní zboží. Stačí projít supermarket, kde je u velkého množství položek uvedena možnost nákupu na splátky. Aby si zákazník koupí nerozmyslel, nalezneme přímo v nákupních centrech (např. Tesco) pobočky finančních služeb, které nabízejí splátkový prodej, zřízení kreditní karty a hotovostní půjčky. Pokud hlouběji zapátráme, jedná se opět o služby úvěrové společnosti, v tomto případě Home Creditu. Vyřízení splátkového prodeje je velmi jednoduché. Žadatel zadá pracovníkovi služeb své nacionále, výši příjmu a pokud neuvede jiné splátky, je mu úvěr schválen na místě a domů ihned odchází se zbožím, které možná původně ani nechtěl.

Dalším současným trendem je nabízení kreditních karet po telefonu nebo opět přímo před pokladnami supermarketů. Klient je lákán na levné nákupy a pokud projeví zájem, je mu nabídnuta kreditní nebo-li úvěrová karta, jejíž úrok je vždy značně vyšší než úrok klasického úvěru. I když by měl být nový klient správně prověřen v databázi dlužníků Solus, praxe je jiná. Proto se stává, že dlužník vlastní několik kreditních karet. Výběrem z jedné karty pak hradí splátky karty jiné. Za nejvíce alarmující jev lze však považovat praxi zasílání kreditních karet dopisem přímo do místa bydliště osob. Nejprve je do schránky v obyčejném dopise vložena úvěrová karta s obsáhlým textem o její výhodnosti a nutnosti a za několik dní je již na poště možné vyzvednout PIN k této kartě. Aby si eventuální klient nerozmyslel aktivaci této karty, je na několika místech textu zvýrazněno, že za každou platbu kartou sbírá body pro další levnější nákup. Člověk, který je méně orientován ve finančních produktech, si pak neuvědomí, že se mu úročí i platba potravin.

Lidé, kteří se ocitli v těžké sociální situaci jsou snadným terčem těchto cíleně mířených reklam a produktů. Někdy se zadluží nejen proto, že chtějí mít novou televizi, domácí kino, zahraniční zájezd, ale protože chtějí, aby jejich děti zapadli mezi vrstevníky. Aby drželi všeobecně uznávaný standart a nebyli vyloučeni z určité sociální skupiny, třeba jen proto, že nenesí značkové oblečení, nemají dotykový mobilní telefon nebo aby mohli jet na lyžařský výcvik s ostatními.

3 ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE DLUHOVÝM PORADENSTVÍM

Lidé, kteří se ocitli v dluhové pasti se z ní sami jen těžko dostávají. Pokud mají stálý příjem, je ještě reálná šance se z dluhů vymanit. Pokud však práci ztratí, ocitnou se v nepříznivé životní situaci, je situace složitější. Často se stává, že dluhově přetížené osoby na vše rezignují a jen čekají, co jim budoucnost přinese. Nejsou schopny v tomto tíživém období racionálně a ekonomicky uvažovat. Aby tito lidé nebyly v budoucnu úplně společensky vyloučeny, jsou zřizovány bezplatné poradny dluhového poradenství.

Asi nejvýznamnější a nejvyhledávanější v našem okolí je Charita Sv. Anežky Otrokovice – Dluhové poradenství Samaritán. Posláním služby je poskytnout pomoc a podporu lidem v tíživé sociální situaci způsobené dluhovým zatížením. Součástí pomoci a podpory je spolupráce při řešení dluhového zatížení uživatele - orientace v pohledávkách od věřitelů, zprostředkování kontaktu s věřiteli, stabilizace sociální situace uživatele a nasměrování k jeho oddlužení a zodpovědnému hospodaření s finančními prostředky (<http://www.otrokovice.caritas.cz/dluhove-poradenstvi-samaritan.html>, 2007)

3.1 ZÁKLADNÍ STRUKURA POSKYTOVANÉ SLUŽBY

Dluhové poradenství zahrnuje práci s předluženými domácnostmi či jednotlivci. Služba poskytuje systémy podpory v situacích zadlužení, nebezpečí exekuce, či více exekucí, hrozby ztráty či zásadní destabilizace životního zázemí. Cílem je poskytnutí poradenství a zajištění komunikace s věřiteli, úřady nebo exekutory při řešení dluhové problematiky uživatele, případně rodiny. Jde o systematickou a dlouhodobou podporu či jednorázové poradenství přímo v přirozených podmínkách uživatele této služby. Základní osou podpory služby je:

- Zjištění stavu dluhu,
- konzultace prioritních splátek u jednotlivců či rodin zatížených více pohledávkami,
- sestavení rozpočtu, zjišťování možností lepšího hospodaření s financemi,
- konzultace a doporučení možností zvýšení příjmu,
- zpracování splátkového kalendáře,
- kontakt s věřiteli, úřady, exekutory.

- pomoc uživateli s orientací v legislativě potřebné při exekučních řízeních a následném oddlužování,
- pomoc při sepsání Návrhu na povolení oddlužení a vyřízení záležitostí při tzv. "Osobním bankrotu".
- řešení celkové sociální situace uživatele služby s akcentem na dluhovou problematiku a spolupráci s navazujícími institucemi (orientace v zákonných nárocích a další).
- Nestrannost – všichni uživatelé služby jsou vnímáni nestranně a rovnoprávně.
- Individuální přístup k uživateli – služba je flexibilní přizpůsobována individuálním potřebám uživatele (<http://www.otrokovice.caritas.cz/dluhove-poradenstvi-samaritan.html>, 2007)

Na podobných principech jsou založeny i další občanské poradny zabývající se dluhovým poradenstvím. Záměrně zde nejsou uvedeny poradny placené, kterých je na internetu a na letáčcích k nalezení velké množství. Často se totiž jedná o právnické subjekty, jejichž jedinou snahou je zadluženou osobu připravit o další peníze, movitý majetek nebo nemovitost. Způsoby jedné takové firmy budou blíže rozvedeny v praktické části.

4 ZÁKON Č. 117/1995 Sb. O STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPOŘE

Zákon č. 117/1995 Sb. , o státní sociální podpoře nabyt účinnosti částečně dnem 1. října 1995 (dávky poskytované bez ohledu na výši příjmu) a v plném rozsahu dnem 1.ledna 1996. Zákon byl již mnohokrát novelizován. Cílem změn bylo upřesnění některých ustanovení v návaznosti na poznatky z praxe a na zjednodušení právní úpravy pro osoby uplatňující nárok na některou z dávek i pro úřady dávky poskytující.

Zákon upravuje dávky státní sociální podpory, které jsou převážně určeny rodinám s nezaopatřenými dětmi. Dávkami státní sociální podpory jsou dávky poskytované v závislosti na příjmu (přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení a porodné) a ostatní dávky (rodičovský příspěvek, dávky péstounské péče a pohřebné).

4.1 DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

4.1.1 Přídavek na dítě

Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40 (§ 17 zákona č. 117/1995 Sb.).

- Výše přídavku na dítě činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě ve věku

a) do 6 let 500 Kč,

b) od 6 do 15 let 610 Kč,

c) od 15 do 26 let 700 Kč (§ 18 zákona č. 117/1995 Sb.).

Přídavek na dítě lze exekučně postihnout.

4.1.2 Příspěvek na bydlení

Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu, jestliže

a) jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, a

b) součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení (§ 24 zákona č. 117/1995 Sb.).

- Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35 (§ 27 zákona č. 117/1995 Sb.).

Přídavek na bydlení nelze exekučně postihnout. Zákon zohledňuje skutečnost, že příspěvek na bydlení je účelově vázánou dávkou, která je určena na úhradu nákladů spojených s bydlením. Exekuční postih příspěvku na bydlení by naplnění tohoto účelu zmařil.

4.1.3 Porodné

Nárok na porodné má, nepřevyšuje-li rozhodný příjem v rodině součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40, žena,

a) která porodila své první živé dítě,

b) které se současně s prvním živě narozeným dítětem narodilo další živé dítě nebo děti,

pokud jí před tímto porodem nevznikl nárok na porodné podle § 45 odst. 1 (§ 44 zákona č. 117/1995 Sb.).

- Výše porodného činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě; narodí-li se s prvním živě narozeným dítětem další živě narozené dítě nebo děti, činí výše porodného 19 500 Kč (§ 46 zákona č. 117/1995 Sb.).

Porodné nelze exekučně postihnout, jedná se o jednorázovou účelovou dávku.

4.1.4 Rodičovský příspěvek

Rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, má nárok, není-li dále stanoveno jinak, na rodičovský příspěvek (§ 30 zákona č. 117/1995 Sb.).

- Výše rodičovského příspěvku činí

a) 11 400 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře,

- b) 7 600 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek v základní výměře,
- c) 3 800 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek ve snížené výměře,
- d) 3 000 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek v nižší výměře (§ 32 zákona č. 117/1995 Sb.).

Rodičovský příspěvek lze exekučně postihnout.

4.1.5 Dávky pěstounské péče

Dávkami pěstounské péče podle tohoto zákona jsou:

- a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
 - b) odměna pěstouna,
 - c) příspěvek při převzetí dítěte,
 - d) příspěvek na zakoupení motorového vozidla (§ 36 zákona č. 117/1995 Sb.).
- Při stanovení výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte podle odstavce 2 se částka životního minima dítěte násobí, jde-li o dítě
- a) dlouhodobě nemocné, koeficientem 2,35,
 - b) dlouhodobě zdravotně postižené, koeficientem 2,90,
 - c) dlouhodobě těžce zdravotně postižené, koeficientem 3,10 (§ 37 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb.).
- Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc za každé dítě svěřené do pěstounské péče součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 1,00 (§ 40 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb.).
- Výše příspěvku při převzetí dítěte činí, jde-li o dítě ve věku
- a) do 6 let, 8 000 Kč,
 - b) od 6 let do 15 let, 9 000 Kč,

c) od 15 let do 18 let, 10 000 Kč (§ 41 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb.).

- Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny osobního motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých pěstounovi v období posledních deseti kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč (§ 42 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb.).

Exekučně lze postihnout příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměnu pěstouna. Nelze exekuvovat příspěvek při převzetí dítěte a příspěvek na zakoupení motorového vozidla, jedná se o jednorázové účelové dávky.

4.1.6 Pohřebné

Nárok na pohřebné má osoba, která vypravila pohřeb

a) dítěti, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem, nebo

b) osobě, která byla ke dni smrti rodičem nezaopatřeného dítěte,

jestliže dítě nebo osoba uvedená v písmenu b) měly trvalý pobyt (§ 3) na území České republiky (§ 47 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb.).

- Výše pohřebného činí 5 000 Kč (§ 48 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb.).

Pohřebné nelze exekučně postihnout, jedná se o jednorázovou účelovou dávku.

5 ZÁKON Č. 111/2006 Sb. O POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Zákon vešel v platnost dne 14. března 2006. Nahradil zákon o sociální potřebnosti a transformoval i některé dávky sociální péče.

Zákon klade větší důraz na sociální práci s osobami, jejichž základní životní potřeby nejsou zajištěny, s cílem pomoci jim řešit nejen nedostatek finančních prostředků, ale především odstranit důvody nepříznivé sociální situace aktivizací těchto osob. Základní a hlavní skupinou osob, na které je zákon zaměřen, jsou osoby s nedostatečnými příjmy (Břeská, Vránová, 2008).

5.1 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Dávky pomoci v hmotné nouzi nelze exekučně postihnout. Vzhledem k tomu, že dávky jsou zcela individuální a specifické, jsou v práci pouze definovány.

5.1.1 Příspěvek na živobytí

Příspěvkem na živobytí rozumíme dávku pomoci v hmotné nouzi, která osobě nebo rodině pomáhá vyřešit nedostatečný příjem. Nárok vzniká osobě nebo společně posuzovaným osobám tehdy, když po odčtení odpovídajících nákladů na bydlení nedosahuje jejich příjem částky živobytí.

5.1.2 Doplatek na bydlení

Doplatkem na bydlení je myšlena dávka pomoci v hmotné nouzi, která osobě nebo rodině pomáhá uhradit náklady na bydlení (nájem nebo energie). Výše doplatku je poskytována v takové výši, aby osobě zůstala po uhrazení nákladů spojených s bydlením částka na živobytí.

5.1.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádná dávka okamžité pomoci je řešením v mimořádných situacích, kdy osoba sice netrpí hmotnou nouzí, ale je jí vhodné bezodkladně poskytnout pomoc (kvůli nedostatku finančních prostředků jí hrozí vážná újma na zdraví, živelní pohroma, osoby propuštěné z výkonu trestu apod.).

6 SRÁŽKY Z DÁVEK STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Z výše uvedených informací vyplývá, že exekutor nebo soud má omezené možnosti při provádění srážek z příjmu u osob pobírajících některou z dávek státní sociální podpory. Pokud dávku lze exekučně postihnout, hovoří se o srážce ze mzdy, dříve se jednalo o přikázání pohledávky.

Výpočet srážky ze mzdy vychází ze základní nezabavitelné částky (ZNČ) dle §278 O.s.ř., která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy. Pro období od 1.1.2011 do 31.12.2011 činí tato částka 5.326,- Kč a výši 1.332,- Kč na každou osobu, které je povinný povinen poskytovat výživné. V případě, že ke srážce z příjmu má dojít u osoby se závazky (manžel/ka + děti), stanovuje se výpočet nezabavitelné částky takto:

$$\frac{2}{3} (\text{ZNČ na povinného}) + \frac{1}{4} (\text{NČ na vyživovanou osobu}) + \frac{1}{4} (\text{NČ na manžela/ku})$$

$$5326 + 1332 + 1332 = 7990$$

Dále se „z části čisté mzdy po odečtení základní nesrazitelné částky (§ 278 O.s.ř.) a po zaokrouhlení směrem dolů na částku dělitelnou třemi, vytvoří třetiny; třetí třetina není rovněž srážkami postižitelná a srážky se provádějí jen z první třetiny, případně i z druhé, jde-li o vymožení tzv. pohledávek přednostních (§ 279 odst. 1, 2 O.s.ř.). Pohledávky uspokojované ve výkonu rozhodnutí zákon rozděluje na přednostní a na pohledávky ostatní; druhá třetina je určena pro úhradu přednostních pohledávek, nestáčí-li však, uspokojují se i z třetiny první“ (Kurka, Drápal, 2004, str. 408). Přednostní pohledávky jsou definovány v § 279 odst. 2 písm. a) až k) O.s.ř..

Vláda České republiky stanoví nařízením částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy vypočtené podle odstavce 1 věty první bez omezení. Takto zjištěná plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke druhé třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k první třetině (§ 279, odst. 3 O.s.ř.). Tato částka činí 7.989,- Kč. Jedná se o součet částky životního minima ve výši 3.126,- Kč a částky normativních nákladů na bydlení ve výši 4.863,- Kč.

Příklad 1

Výpočet z příjmu, kdy zůstatek po odečtení nezabavitelné částky přesahuje 7.989,- Kč:

Čistá mzda povinného = 18.000,- Kč

Povinný + manželka + 2 děti = 1 + 3 osoby

Základní nezabavitelná částka = 5.326,-Kč + 3.996,-, což je celkově částka 9.322,- Kč

18000 Kč (mzda) - 9.322,- Kč (ZNČ) = 8.678,- Kč

8.678,-Kč (ZNČ) – 7.989,- Kč (částka dle § 279 O.s.ř.) = 689,- Kč (toto je možno srazit celé)

1/3 z 7.989,- (částka dle § 279 O.s.ř.) Kč = 2.663,- Kč

2/3 z 7.989,- (částka dle § 279 O.s.ř.) Kč = 5.326,- Kč

689,- Kč + 2.663,- Kč = 3.352,- Kč

689,- Kč + 5.326,- Kč = 6.015,- Kč

Z čisté mzdy ve výši 18.000,- Kč je možno srazit 3.352,- Kč pro nepřednostní pohledávku, nebo 6.015,- Kč pro přednostní pohledávku.

Příklad 2

Výpočet z příjmu, kdy zůstatek po odečtení základní částky nepřesahuje 7.989,- Kč:

Čistá mzda = 9.900,- Kč

Povinný + 1 dítě = 1 + 1 osoba

Základní nezabavitelná částka = 5.326,- Kč + 1.332,- Kč = 6.658,- Kč

9.900,- Kč – 6.658,- Kč = 3.242,- Kč

1/3 z 3.242,- Kč = 1.080,- Kč (po zaokrouhlení směrem dolů na částku dělitelnou třemi)

2/3 z 3.242,- Kč = 2.160,- Kč

Z čisté mzdy ve výši 9.900,- Kč je možno srazit 1.080,- Kč na nepřednostní pohledávku nebo 2.160,- Kč na přednostní pohledávku.

Příklad 3**Případ, kdy nelze srážku ze mzdy provést:**

Čistá mzda = 8.600,- Kč

Povinný + manželka + 3 děti = 1 + 4 osoby

Základní nezabavitelná částka = 5.326,- Kč + 4x 1.332,- Kč = 10.654,- Kč

Čistá mzda 8.600,- Kč je nižší než základní nezabavitelná částka 10.654,- Kč a ze mzdy nelze provést srážku.

Výše uvedené příklady naznačují, že v případě, kdy osoba pobírá dávky státní sociální podpory je jen omezená možnost provedení srážky. Ze soudní praxe je známo, že srážky jsou v největší míře prováděny z rodičovského příspěvku ve dvouleté variantě.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 VÝZKUMNÁ ČÁST

Praktická část práce je věnována kvalitativnímu výzkumu zadlužených osob nebo rodin, které pobírají alespoň jednu dávku státní sociální podpory nebo pobírají některou formu důchodu. Autorka práce zde může spojit třináctiletou praxi výkonu svého povolání (soudní vykonavatelka) s hlubší formou terénního výzkumu.

7.1 CÍL VÝZKUMU A KONKRETIZACE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

Hlavní výzkum byl soustředěn na zjištění faktorů, které vedou jedince nebo skupinu osob k několikanásobnému zadlužení. Dále bylo zkoumáno, jak tito lidé vidí a prožívají realitu, jakým způsobem svoji situaci řeší a zda věří v pozitivní vývoj událostí. Během samotného výzkumu vyvstal další důležitý cíl, který se naléhavě opakoval u všech zkoumaných subjektů, a sice zda společnost (stát) vytváří nebo alespoň umožňuje podmínky pro návrat do „normálního“ života.

7.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU

Autorka během své pracovní činnosti vytypovala 6 domácností, které jsou ve velké míře zadluženy:

1. domácnost ve složení samoživitelka + čtyři nezl. děti
2. domácnost, kterou tvoří manželský pár, kdy jeden z manželů je těžce invalidní (zadlužení oba)
3. domácnost ve složení druh, družka, matka družky, osoba bez přístřeší (zadlužené všechny čtyři dospělé osoby) + 3 nezl. děti
4. domácnost, kterou tvoří manželský pár (zadlužení oba) + zletilé postižené dítě
5. domácnost, kterou tvoří manželský pár (zadlužení oba) + tři nezl. vlastní děti a jedno nezl. dítě v pěstounské péči
6. domácnost, kterou tvoří manželský pár (zadlužený manžel) + tři nezletilé děti

7.3 DRUH VÝZKUMU

Pro dané téma byl zvolen kvalitativní výzkum, kdy výzkumník prováděl šetření v terénu individuálně za pomoci rozhovorů a diskuze ke zkoumanému tématu. Součástí sběru dat bylo v některých případech pořízení fotodokumentace.

7.3.1 Mnohonásobně případová studie

Vzhledem k tomu, že jako výzkumný soubor bylo zvoleno několik domácností, jedná se o mnohonásobnou případovou studii. V této studii nebude výsledkem statistické šetření, protože případy v tomto typu studie nejsou vybírány náhodně, ale cíleně (Hendl, 2008).

7.4 METODY VÝZKUMU

Metoda výzkumu je zvolena jako exploratorní, tedy průzkumová. Yin (In Hendl, 2008, s.108) uvádí, že „exploratorní studie mají za cíl prozkoumat neznámou strukturu případu a působící vztahy, definovat hypotézy, otázky, nebo dokonce navrhnout teorii a připravit tak půdu pro další výzkum“.

7.4.1 Rozhovor pomocí návodu

„Návod k rozhovoru představuje seznam otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento návod má zajistit, že se skutečně dostane na všechna pro tazatele zajímavá témata“ (Hendl, 2008, s. 174). Tento typ rozhovoru byl použit především při prvním setkání s dotazovanými. I když se domácnost skládala z několika dospělých osob, rozhovor byl veden vždy jen s jedním dotazovaným. Odpovědi byly zapisovány do deníku.

Výchozí otázky, které se týkají výzkumnému problému:

Jaká je vaše současná výše dluhů, které jsou nebo budou v brzké době exekučně vymáhány?

Jaká je výše vašich dluhů, které zatím dokážete hradit a nejsou předmětem exekuce?

Kolik činí celkový měsíční příjem vaší osoby/rodiny?

Řešíte exekuci sám/a nebo navštěvujete nějakou poradnu, případně máte jako rádce jinou osobu?

Jaké jsou příčiny vašich dluhů?

Proč si myslíte, že jste se do této situace (exekuce) dostal/a?

V čem vidíte hlavní problém, proč se nemůžete z dluhů vymanit?

Jak se snažíte hospodařit s dostupnými finančními prostředky? Plánujete si měsíční výdaje jako např. nájem, potraviny, telefon, splátky dluhů nebo řešíte platby nahodile?

Můžete mi popsat vaše současné pocity týkající se finanční situace?

Jak vidíte budoucnost v zabezpečení rodiny?

Dle situace:

Pokud jste bez práce, snažíte si ji aktivně najít?

Jste zaměstnán/a, ale pobíráte minimální nebo takový plat, který vám nestačí k zabezpečení chodu rodiny, natož na splácení dluhů. Uvažoval/a jste nebo dokonce realizoval/a brigádu nebo jinou formu přivýdělků?

Další otázky byly kladeny v závislosti na vývoji rozhovoru.

7.4.2 Neformální rozhovor

Pokud se setkání opakovala, bylo většinou použito neformálního rozhovoru. Výzkumník si již získal důvěru zkoumaného subjektu a rozhovory se staly spontánnějšími. Dle Hendla (2008, s.175) „síla neformálního rozhovoru spočívá v tom, že zohledňuje individuální rozdíly a změny situace. Otázky mohou být individualizovány, aby se dosáhlo hloubkové komunikace a využilo se prostředí a situace a aby se posílila konkrétnost a bezprostřednost rozhovoru“.

7.4.3 Diskuze s tématickým obsahem

Na konci jednotlivých výzkumů proběhla diskuze, jejímiž účastníky byla vždy celá domácnost. Zapojeny byly i děti, jejichž věk umožňoval zúčastnit se. Jednalo se tedy o skupiny přirozeně vzniklé, kdy „výhoda spočívá v tom, že diskuze vychází ze společných významových vzorců a vyvinutých forem jednání“ (Hendl, 2008, s.182). Předmětem diskuze byla fiktivní možnost získat od státu nízkoúrokovou půjčku ve výši součtu všech dlužných pohledávek. Skupina pak měla navrhnout, jak by s touto částkou naložila a jakým způsobem by ji splácela.

7.4.4 Fotodokumentace

Součástí sběru dat bylo pořízení fotodokumentace. Fotografování bylo povoleno třemi domácnostmi. Výběr z pořízených fotografií je zařazen jako příloha PI.

Určitě zajímavým poznatkem je skutečnost, že fotografování bylo umožněno v domácnostech, ve kterých nebyl udržován pořádek. Naopak v domácnostech, ve kterých nerezignovali na tíživou životní situaci, udržovali pořádek a další návyky, byly fotografie odmítnuty s tím, že se stydí za chudobu.

8 ORGANIZACE VÝZKUMU

Počátkem roku byly osloveny osoby/domácnosti, se kterými autorka přicházela pracovně již delší dobu do styku. Jednalo se o předlužené jedince, kteří ani během několika let nedokázali zvládnout své dluhy. Autorka je seznámila s tématem své práce a požádala je, zda by jejich případy mohla zpracovat pomocí kvalitativního výzkumu. Z počátku měla zajištěn souhlas 10 domácností, z nichž byl nakonec výzkum proveden u 6, které podepsaly informovaný souhlas. Čtyři domácnosti od výzkumu odstoupily. Všechny osoby, které se výzkumu zúčastnily, měly zajištěnu anonymitu, pokud se tedy v práci vyskytnou jména, bude se jednat o jména smyšlená za účelem přehlednějšího popisu situace.

Zkoumané domácnosti byly opakovaně navštíveny v místě bydliště, kde byla použita technika rozhovorů. Některé osoby pak samy doplňovaly informace telefonicky, když měly potřebu doplnit údaje k tématu. Jedna dlužnice pak autorku navštěvovala i přímo na pracovišti. Při poslední návštěvě proběhla diskuze na stanovené téma.

Během výzkumu autorka v jednom případě navštívila se zkoumanou osobou dluhovou poradnu Samaritán v Otrokovicích.

9 ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT

Každá domácnost vyplnila vstupní dotazník, ve kterém je uveden počet osob, věk osob a výčet dlužných částek. Všechny domácnosti uvedly k pohledávkám i subjekt, kterému dluží. Tyto údaje byly při zpracovávání přeneseny na záznamový arch, který byl doplněn o nejdůležitější informace získané z rozhovorů a z diskuzí. Každá domácnost měla přiřazen jeden společný záznamový arch.

9.1 TRANSKRIPCE TEXTOVÉHO MATERIÁLU

Protože bylo nasbíráno velké množství dat, bylo třeba provést transkripci materiálu. V tomto případě byl zvolen shrnující protokol každé domácnosti, kdy nebyl zachován celý získaný text. Byly vypuštěny opakující se informace, došlo ke zvýraznění souhrnné výpovědi, tzv. konstruktivní, jiné ústřední výpovědi zůstaly zcela zachované. U některých až příliš intimních informací autorka rozhodla o jejich úplném vypuštění. Závěr archu tvořily výsledky diskuze.

Tyto archy byly následně podrobeny kvalitativní analýze a rozkódovány za pomoci klíčových slov. Hendl (2008) uvádí, že kódování je systematickým prohledáváním nasbíraných informací, jehož cílem je nalézt pravidelnosti a vytřídit jejich jednotlivé části. Výsledkem je snaha interpretovat získaná data jako celek.

Data získaná z mnohonásobně případová studie byla použita pro porovnání případů. Každý případ byl analyzován jednotlivě a poté jako celek s případy dalšími.

10 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Ve výsledcích výzkumu jsou zobrazeny analýzy dat případových studií a jejich znázornění v tabulce. V úvodní tabulce nalezneme strukturu jednotlivých domácností se základními údaji.

Tabulka 2: Základní popis domácností

	<i>osoby v domácnosti</i>	<i>znevýhodňující faktor</i>	<i>zaměstnání</i>
domácnost 1	samoživitelka 49 let čtyři děti ve věku 17,15, 11 a 5 let	otcové děti neplatí výživné částečný invalidní důchod	nezaměstnaná, příležitostné brigády
domácnost 2	manžel 50 let manželka 49 let	manžel těžce invalidní, v současné době po dvou mrtvicích a infarktu	nezaměstnaný nezaměstnaná
domácnost 3	druh 48 let družka 30 let matka družky 69 let muž bez přístřeší 58 let dvě děti ve věku 7 a 5 let	každý z manželů hospodaří jen se svými financemi	nezaměstnaný rodičovská dovolená důchodkyně nezaměstnaný
domácnost 4	manžel 56 let manželka 54 let zletilé postižené dítě ve věku 27 let		nezaměstnaný zaměstnaná příspěvek na péči

	<i>osoby v domácnosti</i>	<i>znevýhodňující faktor</i>	<i>zaměstnání</i>
domácnost 5	manžel 36 let manželka 32 let tři děti ve věku 13, 9 a 3 roky + jedno dítě v pěstounské péči ve věku 16 let (sestra)		zaměstnán nezaměstnaná dávky pěstounské péče
domácnost 6	manžel 48 let manželka 43 let tři děti ve věku 12, 11 a 7 let	manžel po těžké mrtvici	nemocenská v ochranné lhůtě nezaměstnaná

10.1 ANALÝZA ROZHOVORU

V této části výzkumu odpovídali tázaní nejprve dle předem vytvořených otázek, později dle otázek z rozhovorů plynoucích. V tabulkách jsou seříděny odpovědi na kladené otázky.

Tabulka 3: *Výše exekovaných dluhů a výše současných půjček*

	výše vymáhaných dluhů Kč / věřitel		výše splácených půjček Kč / věřitel	
domácnost 1	119.237,- + vyklizení bytu	OS Zlín	cca 54.000,-	Provident Profi Credit
		Statutární město Zlín		
		E-ON		
		APOLLO		
		Česká televize		
		Dopravní společnost		

	výše vymáhaných dluhů Kč / věřitel		výše splácených půjček Kč / věřitel	
domácnost 2	3.959.683,-	FÚ Zlín	cca 32.000,-	Home Credit Provident
		VZP ČR		
		OSSZ		
		Home Credit		
		PPF B1 B.V.		
domácnost 3	136.116,-	Forset Collect Limited	0,-	
		NIIPPOR		
		PPF B1 B.V.		
domácnost 4	228.291,-	Česká podnikatelská pojišťovna	cca 86.000,-	Provident Home Credit Finpomoc
		Profi Credit		
		Cetelem		
		T-Mobile		
domácnost 5	114.065,-	Dopravní společnost	cca 205.000,-	Provident (5 jednotlivých půjček) Auto Leasing
		VZP ČR		
		PPF B1 B.V.		
domácnost 6	64.582,-	ČSOB	cca 40.000,-	Cetelem
		Home Credit		

Tabulka se vztahuje k výchozím otázkám:

Jaká je vaše současná výše dluhů, které jsou exekučně vymáhány?

Jaká je výše vašich dluhů, které zatím dokážete hradit?

Získané údaje byly vloženy do tabulky, ze které je patrné, jak jsou všechny domácnosti předloženy. V každé domácnosti je exekučně vymáhán alespoň jeden úvěrový produkt (Home credit, PPF B1 B.V., Cetelem, Profi Credit, Forset Collect Limited). S výjimkou jedné domácnosti splácí všichni další půjčky. Domácnost č. 3 nyní nemá žádný zjednaný finanční produkt, jelikož přišla kvůli nevhodné půjčce nedávno o dům a další úvěr prozatím neplánuje. Případ bude ještě popsán.

Domácnost č. 1 má nařízeno vystěhování z bytu. Jedná se o tzv. sociální bydlení. Matka je odkázána na částečný invalidní důchod a dávky státní sociální podpory. Několikrát jí byly nařízeny srážky dávek, vzhledem k jejich poskytnuté výši nešlo tyto srážky provést. Opakovaně ji navštívil exekutor v místě bydliště, sepsal movité věci, které byly až na tři bez hodnoty. Předmětné tři věci jí byly poskytnuty soc. odborem, a to pračka, lednička a počítač pro školní výuku dětí. Jednalo se tedy o věcnou dávku pomoci. Vykonavatelé exekutora však veškeré sepsané věci ihned odvezli do sídla exekutorského úřadu. Dražba těchto věcí již proběhla, kdy byly tyto draženy za vyvolávací ceny 300,- Kč, 900,- Kč a 400,- Kč, ostatní zastaralé vybavení bylo draženo za ceny od 20,- Kč do 80,- Kč. Výsledek dražby uhradil pouze částečné náklady exekučního řízení. Rodina obdržela od sociálního odboru věci nové, které budou nejspíše zabaveny také. Jedenáctiletá dcera je z exekucí již v péči psychologů.

V souvislosti s dluhy a vystěhováním hrozí rodině, že děti budou odděleny od matky a umístěny do ústavní péče. Matka má dluh na nájmemném a vzhledem k nedostatečnému příjmu nemůže najít náhradní bydlení. Místo v azylovém domě pro matky s dětmi v tísni pro ni zatím není.

Tabulka 4: Příčiny předluženosti

	výčet důvodů	četnost
vlastní pochybení	touha po majetku, nezodpovědné mnohonásobné půjčky (např. na dovolenou, oblečení, bazén, auto)	6
chyba systému	druhotná platební neschopnost, vysoké penále u OSSZ a VZP, rozhodčí doložky, nespecifikovaná lichva, neověřování platební schopnosti (opakované úvěry), velké množství nevyžádaných kreditních karet	5
ne/zaměstnanost	ztráta zaměstnání, dlouhodobá nezaměstnanost a snaha zajistit dětem standard, nízký příjem	6

	výčet důvodů	četnost
špatná finanční výchova	rodiče žili také na dluh (vzor), neznalost finanční gramotnosti	4
jiné	umožnění úvěru jen jednomu z manželů (bez vědomí a souhlasu druhého)	2

Tabulka se vztahuje k výchozím otázkám:

Jaké jsou příčiny vašich dluhů?

Proč si myslíte, že jste se do této situace (exekuce) dostal/a?

V této části výzkumu vyčnívá domácnost č.2., kdy převážnou většinu dluhů tvoří nezaplacené zálohy a penále na OSSZ a VZP ČR. Dle manželky je na vině předluženosti především vysoké vyčíslení penále, kdy toto převyšuje samotné dlužné pojištění. Dle informací z rozhovoru, srovnává zákonnou úpravu s lichvářským úrokem u půjček. Několik let se rodina snažila hradit dlužné pojistné, ale bez úspěchu. V domnění, že splácí pojistné, byly poukazované platby připisovány na dlužné penále. Manžel je v plném invalidním důchodu, ze kterého mu jsou prováděny srážky. Snažil se podnikat, sociální odbor mu vzhledem k těžké invaliditě zakoupil osobní automobil. Při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí nebylo toto vozidlo nikdy sepsáno. Bylo považováno dle zákona (§ 322 O.s.ř.) za nezabavitelnou věc, kterou dlužník nutně potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě.

Tato domácnost se snažila své dluhy řešit aktivně. Když viděla, že situaci nezvládá, podal manžel návrh na insolvenční řízení (nebo také osobní bankrot, oddlužení). Insolvenční návrh však byl odmítnut a řízení se změnilo na konkurs. V rámci konkursu pak přišla rodina o všechnen movitý i nemovitý majetek, včetně již zmíněného automobilu. V důsledku ztráty veškerého majetku, nemožnosti dostat se např. jen do obchodu a neočekávání pozitivní budoucnosti (vedla manželka), prodělal manžel opakovanou mrtvici a srdeční infarkt. Manželka při posledním rozhovoru uvedla, že se z nemocnice nevrátí, nemá už žádný životní cíl.

Mezi jinými důvody zadlužení je zmíněn důvod, kdy dluhy nadělal jeden z manželů, aniž by druhý o úvěru (úvěrech) věděl. Nejedná se o výjimečný případ. Z praxe známe případy, kdy jsou oba partneři zadluženi, ale druhý z manželů nezná přesnou výši úvěrových produktů. Až v okamžiku exekučního postihu rodina zjistí, jak je vlastně celkově zadlužena.

Tabulka 5: Hlavní důvody, které brání zbavit se dluhů a exekucí

	výčet důvodů	četnost
malý příjem	nízká mzda, nedostatečná výše dávek, nemožnost brigády příp. částečného úvazku	6
poplatky	vysoké odměny exekutorů a právních zástupců, slabá znalost legislativy	6
vysoké životní náklady	příjem nestačí k pokrytí zákl. potřeb rodiny, neochota žít delší dobu s minimálním příjmem	4
jiné	rezignace, upřednostnění potřeb dětí, nemožnost získat komplexní data o svých dlužích	5

Tabulka se vztahuje k výchozí otázce:

V čem vidíte hlavní problém, proč se nemůžete z dluhů vymanit?

Závažným výsledkem této otázky je velká četnost rezignací. Manželé nebo druh a družka nezávisle na sobě vypověděli, že nemají sílu ani chuť nepříznivou situaci řešit. Pouze jedna rodina (č. 6) věří, že se z dluhů má šanci dostat.

Vysokými životními náklady nejsou ve výsledku výzkumu myšleny nějaké nadstandary, ale fakt, že domácnost musí počítat s pravidelnými výdaji jako je nájem, energie, jídlo, škola/školka, telefon, splátky aktuálních půjček a jiné pravidelné platby, které se v posledních letech výrazně zvýšily.

V rodinách s dětmi matky upřednostňují zájmy a přání potomků. I když jim finanční situace nedovoluje uhradit z příjmu například lyžařský kurz, přejí si, aby dítě výuku absolvovalo a nebylo tak vyloučeno z kolektivu. Opakovaně proto sáhnou po úvěrovém produktu a ve většině případů si zapůjčí více, než je na kurz potřeba. Tento kolotoč toku peněz se opakuje v každé zkoumané rodině. Úvěr se hradí dalším úvěrem, až jsou splátky pro rodinu neúnosné.

Následující tabulka znázorní poměr mezi příjmem rodiny a výdaji rodiny.

Tabulka 6: Příjmy a výdaje domácnosti

	příjmy domácnosti (mzda, důchod, dávky)	pravidelné výdaje domácnosti (včetně splátek)	zbývá na jídlo a chod domácnosti
domácnost 1	13.800,-	8.200,-	5.600,- / 4 osoby
domácnost 2	12.120,-	12.500,-	- 380,- / 2 osoby
domácnost 3	18.940,-	14.700,-	4.240,- / 6 osob
domácnost 4	18.800,-	12.300,-	6.500,- / 3 osoby
domácnost 5	21.900,-	14.800,-	7.100,- / 6 osob
domácnost 6	16.400,-	8.700,-	7.700,- / 5 osob

Tabulka se vztahuje k výchozí otázce:

Kolik činí celkový měsíční příjem vaší osoby/rodiny?

Dále byla otázka rozšířena o možnost vyčíslení pravidelných výdajů.

V této tabulce se dostává domácnost č. 2 do záporných čísel. V současné době je odkázána na manželův invalidní důchod, který je exekučně krácen a sociální dávky manželky. Při výpočtu dávek se však nepřihlíží ke srážkám a také se nepřihlíží k faktu, že osoba žádající soc. dávky splácí půjčky. V tomto jediném případě finančně vypomáhá zletilý syn dlužníků.

Pokud provedeme výpočet zůstatků ve třetím sloupci, zjistíme, že domácnosti zbývá v průměru 5.127,- Kč na měsíc. Dalším výpočtem dojdeme k číslu 171,- Kč na den a rodinu. Propočty ukazují, že těmto vybraným domácnostem nezbývají prostředky na splacení exekucí. Jelikož je zřejmé, že s necelými 200 korunami na den nelze uživit početnou rodinu, plyne z výzkumné otázky částečně i závěr, proč nejsou dluhy a exekuce řádně hrazeny. Výsledek je nutno zohlednit pouze pro exekučně postižené domácnosti s nízkými příjmy (dávky státní sociální podpory, důchody, minimální mzda).

Z předchozí tabulkou souvisí i další výzkumná otázka, týkající se plánování výdajů. Výsledky jsou seřazeny dle preference.

Tabulka 7: Plánování měsíčních výdajů

	pořadí výdajů	plánovaně/nahodile
domácnost 1	nájem, potraviny, telefon, stravenky děti, léky, boty, oblečení ... dluhy	nahodile
domácnost 2	nájem, léky, potraviny, telefon ... dluhy	nahodile
domácnost 3	potraviny, nájem, stravenky děti, telefon, cigarety, oblečení ... dluhy	nahodile
domácnost 4	potraviny, cigarety, telefon, alkohol ... dluhy	nahodile
domácnost 5	nájem, potraviny, stravenky děti, telefon, cigarety, oblečení ... dluhy	nahodile
domácnost 6	nájem, potraviny, dluhy, stravenky děti, telefon	plánovaně

Tabulka se vztahuje k výchozí otázce:

Jak se snažíte hospodařit s dostupnými finančními prostředky? Plánujete si měsíční výdaje jako např. nájem, potraviny, telefon, splátky dluhů nebo řešíte platby nahodile?

Pouze domácnost č. 6 má předem daný (pisemný) plán, kterým se snaží dluhy a exekuce umořit. Situaci jim stěžuje fakt, že manžel po propuštění z práce prodělal těžkou mrtvici. Manželka však nerezignovala, navštěvuje dluhovou poradnu a daří se jí mít s její pomocí platby pod kontrolou. Velkou oporou jsou i děti, které vzniklou situaci chápou a nevznáší nerealistické požadavky.

Plánované hospodaření nejvíce ignoruje domácnost č. 4, kde je nejdůležitějším úkolem zakoupení jídla, cigaret a alkoholu. Placení energií manžele již netrápí, jelikož jsou od soustav odpojeni. Spoléhají na to, že exekuce za ně nějak *někdo* vyřeší nebo se *samy* nějak vyřeší.

Nejčastěji se na prvních dvou místech rodinných výdajů vyskytují nájem a potraviny. Jedná se o zajištění střechy nad hlavou a nezbytnou složku přežití. V rodinách s dětmi patří mezi priority i uhrazení stravného ve školách/školkách. Domácnosti č. 1, č. 3 a č. 5 často zdůrazňovaly potřebu půjčky právě zájmem dětí (škola v přírodě, přiměřené oblečení, brusle, bazén apod.). Na doplňující otázku např. ohledně bazénu bylo domácností č. 5 odpovězeno, že nemohli koupit menší nafukovací bazének, protože tento velký (ø 4 m) byl cenově výhodný a dětem se v něm bude lépe plavat (manžel upřesnil sportovat). Nechtěli si připustit variantu, že když bazén mají pořízen na základě půjčky od Providentu, tak se o výhodnou koupi nejednalo, protože musí uhradit kromě půjčené částky i úroky a poplatky. Stejně jako i jiné domácnosti si našli pro ně logické zdůvodnění nákupů.

Následující tabulka zjednodušeně vyjadřuje hlavní pocity dotazovaných ohledně stávající situace.

Tabulka 8: *Prožívání reality*

pocity	četnost
pocit osamocení, bez možnosti východiska	5
pocit křivdy, nepřipouštění si vlastní viny	4
pocit, že není možnost se vlastní snahou z dluhů a exekucí dostat	5
očekávání pomoci od společnosti/státu	4
stud za svou situaci	5
očekávání zlého (exekuce v bytě/domě → ostuda a ponížení před sousedy)	4
zlost pro nemožnost insolvence (nedostačující příjmy) nebo konsolidace úvěrů	6

Tabulka se vztahuje k výchozím otázkám:

Můžete mi popsat vaše současné pocity týkající se finanční situace?

Jak vidíte budoucnost v zabezpečení rodiny?

Vyhodnocování těchto otázek bylo docela složité, protože většina dotazovaných nejprve krčila rameny a dokázala pouze říci, že se cítí špatně. Nedokázali popsat prožívání reality ani vize budoucnosti. Odpovědi se točily kolem množství peněz a jak by uhradili své dluhy a už by si nikdy nepůjčili. Transkripce a kódováním pak byly vymezeny převládající pocity zúčastněných.

Všichni dotazovaní shodně uváděli, že kdyby měli možnost konsolidace úvěrů a mohli hradit jednu přijatelnou splátku, bylo by to pro ně řešením. Z důvodů probíhajících exekucí však nedosáhnou na žádný takový bankovní produkt. Někteří se zkusili informovat na osobní bankrot, který však v jejich situaci také nepřichází v úvahu. Zde je třeba poznamenat, že insolvence je legální možnost, která je určena především pro zaměstnané osoby, které pobírají stálý příjem a během 5 let jsou schopny ze soudem určených srážek uhradit 30 % svých dluhů (zákon č. 182/2006 Sb.).

Vytýkání nemožnosti konsolidace nebo insolvence mělo za následek, že byla do výzkumu zařazena původně neplánovaná metoda diskuze.

10.2 ANALÝZA DISKUZE S TÉMATICKÝM OBSAHEM

Na závěr výzkumu v každé domácnosti, bylo členům předneseno téma diskuze. Obsahem byla fiktivní možnost získání výhodného úvěru od státu, který se rovnal jejich celkové dlužné částce, započítány byly jak dluhy exekučně vymáhané, tak dluhy splácené. Výsledek měl ukázat, zda domácnosti myslí své výroky o možnosti platit jednu menší splátku vážně a dál by se nezadlužovaly. Členové skupin byli vyzváni, aby reagovali zcela bezprostředně.

Domácnosti č. 1 a č. 5 naplánovaly, že by sice poplatily jistiny a náklady, ale zažádaly by si ze sociálních důvodů o odpuštění úroků. Ušetřené peníze by použily pro nákup elektroniky nebo sportovních potřeb. Přítomné děti chtěly většinou koupit playstation, notebook, lyže, kola nebo in-line brusle.

Za domácnost č. 2 již hovořila pouze manželka a dospělý syn, který původně nebyl účastníkem výzkumu. Manžel byl v této době hospitalizován v nemocnici. Na dané téma reagovala negativně. Vzhledem k výši dluhů se k němu nechtěla vyjadřovat. Pouze prohlásila, že by samozřejmě vše uhradili a dále se už k tématu nevracela. Syn má již také nějaké drobnější dluhy, neví však o tom, že by je řešil nějaký exekutor. Doufá, že se

nedostane do podobné situace jako rodiče. Pokud ano a byla by možnost takové půjčky, jak zdůraznil s nízkým úrokem, určitě by ji využil. Na dotaz, zda by souhlasil, že v případě poskytnutí takového úvěru, by šla splátka automaticky ze mzdy nebo jiného příjmu a nesměl by čerpat po dobu splácení žádný jiný úvěr, odpověděl kladně.

Domácnost č. 3 nejprve prohlásila, že veškeré takto získané peníze by byly použity na úhradu všech dluhů. Pak ale jednotliví členové skupiny změnili názor a žádali rozdělit úvěr na čtyři části, rovným dílem mezi dospělé osoby. Každý by pak naložil s penězi dle vlastního uvážení. Bylo zajímavé pozorovat jejich dohadování kvůli fiktivní půjčce. Po upozornění, že úvěr by byl vázán na úhradu dluhů, prohlásili, že tedy nic nechtějí.

V domácnost č. 4 prohlásil manžel, že by peníze „vrazil do baráku, protože těm šmejdům zlodějským by nedal nic... Když se o ně neumí stát postarat, oni se také nebudou snažit něco měnit. Exekutoři se vždy vozí jen po malých rybkách, ale aby vymáhali něco po těch velkých, to ne...je to jedna velká mafie...“. Citovaný způsob odpovědi celkem jasně vypovídá o kvalitách této rodiny. Domácnost není schopna přijmout odpovědnost za své finanční transakce, vina je vždy u druhých. Manželka po delším neslušném monologu na adresu politiků uvedla, že by část peněz použila na uhrazení dluhů, ale jen těch exekučně vymáhaných a za zbývající část by si pořídila automobil. K doplňující otázce, zda si je vědoma skutečnosti, že neuhrazením dalších závazků by se znovu ocitla v exekučním řízení odpověděla, že ji to nezajímá, jí stejně nic nevezmou.

Domácnost č. 6 by peníze použila na úhradu dlužných jistin a nákladů a také by zažádala o odpuštění úroků. Vzhledem ke zdravotnímu stavu manžela, by však ušetřené peníze použila na rehabilitační pomůcky, případně modernější vozík. Nynější půjčku si manželka vyřídila právě kvůli mrtvici partnera a nutnosti zakoupení vozíku.

10.3 KAZUISTICKÁ SÉRIE

Ve výzkumu bylo zkoumáno šest domácností. Každá tato domácnost je zcela individuální a i když všechny vykazují společné znaky příčiny zadluženosti a následných exekucí (snadno přístupné půjčky), přesto nelze vytvořit pevný závěr. Zkoumané rodiny mají jiný příjem, odlišné výdaje, různý počet členů domácnosti, z nichž každý má své potřeby. Zkrácené příběhy těchto rodin poukážou, jaké následky může způsobit předlužení a následné exekuce příjmů a majetku.

Domácnost 1 - Eva

Žena, budeme jí říkat Eva, narozená v roce 1962, samoživitelka, čtyři děti narozené v letech 1994, 1996, 2000 a 2006. Bydlí v obecním bytě, kde byla již jednou vystěhována z jiné adresy. Pobírá částečný invalidní důchod a dávky státní sociální podpory.

Měla již několikrát nařízeny srážky ze mzdy (z dávek), vzhledem k jejímu celkově nízkému příjmu a počtu osob, nebylo možné srážky provést. Sociálním odborem je jí poskytována i věcná pomoc, jako nákup ledničky, pračky a počítače. Počítač byl odborem zakoupen kvůli dětem, které ho potřebují ke školní přípravě.

Domácnost opakovaně navštívil exekutor, který mimo jiné sepsané věci, odvezl ihned po soupisu i výše jmenované tři předměty. Další sepsané věci byly již staré, hodně používané, tudíž bez hodnoty. Vykonavatel exekutora takto zabavil rychlovarnou konvici, sadu nádobí, dvě láhve alkoholu, staré dětské jízdní kolo (dar charity), televizor, který se ovládal ještě manuálně, deštník a několik knih pohádek. Z uvedeného výčtu je patrné, že vykonavatel neměl v domácnosti kromě spotřebičů a PC co zabavit. Věci byly draženy hluboce pod cenou a Eva nikdy neobdržela sdělení, kolik činila výsledná cena. Z telefonického rozhovoru s exekuční kanceláří pouze ví, že výtěžek nestačil ani k pokrytí nákladů exekuce.

Odvoz počítače nejhůře nesla jedenáctiletá dcera Evy. Po opětovných návštěvách exekutora musela s matkou vyhledat odbornou pomoc. Po odvozu sice byla Evě znovu poskytnuta věcná pomoc, ale strach z dalšího zabavení je každodenní. Eva situaci řeší tak, že nikomu neotevívá, pouze předem domluveným návštěvám.

V souvislosti s dluhy má Eva rozhodnutí o vystěhování se z bytu. Věc řeší za pomoci sociálně-právní ochrany dětí. Po mediálně známých „exekucích“ dětí, je nyní v platnosti nařízení, že nelze na ulici vystěhovat rodiče s dětmi. Matka a děti musí mít zajištěno alespoň přístřeší s odpovídajícím počtem postelí. Do skončení výzkumu nebylo k dispozici ani místo v azylovém domě pro matky s dětmi. Navíc je získání podmíněno uhrazením zálohy, kterou však Eva nemá.

Dlužníkem v této domácnosti je i jedenáctiletá dcera. Matka nemá kvůli nízkému příjmu (otcové děti neplatí alimenty) na zakoupení kartiček na trolejbus. Dcera tak byla přistižena revizorem a je povinna uhradit pokutu 1.000,- Kč.

Matce bylo autorkou práce navrženo, aby v tomto případě zažádala Dopravní podnik o mimořádný splátkový kalendář, kterým by hradila 100,- Kč měsíčně. Šance na odsouhlasení kalendáře je velká, jelikož již soud ve svém rozsudku konstatoval, že se jedná o výjimečné rozhodnutí, kdy se žalobci nepřiznávají náklady s ohledem na nemajetnost žalované.

Paní Eva vidí svou situaci velmi negativně, kvůli částečné invaliditě a čtyřem dětem nemůže sehnat vhodné zaměstnání. Terénní pracovnice jí alespoň začala pomáhat s hrazením dlužného a stávajícího nájmu. Vždy po obdržení důchodu a dávek jí část peněz odebere a sama provede platby. Tuto rodinu je třeba naučit finančně hospodařit.

Domácnost 2 – Petr a Tereza

Žena, které budeme říkat Tereza, je narozena v roce 1962, manžel, kterému budeme říkat Petr je narozen v roce 1961. Oba žili ve vlastním domě a podnikali. Nyní manžel pobírá invalidní důchod a manželka dávky státní sociální podpory. Manželé jsou předlužení, z důchodu jsou prováděny srážky, z dávek kvůli jejich nízké výši nemohly být srážky provedeny.

Nejvíce dluhů této rodiny je vůči OSSZ, VZP ČR a FÚ. Ale jako i u jiných rodin zde najdeme dluhy od úvěrových společností, které byly poskytovány opakovaně a to i v době, kdy předešlé půjčky nebyly spláceny.

V okamžiku, kdy manželé přestali zvládat své dluhy, ale ještě měli rozjetou živnost, rozhodl se Petr v roce 2008 podat na sebe návrh na insolvenční řízení. Tento návrh byl zamítnut, ale insolvenční řízení bylo o rok později změněno na řízení konkursní, ve kterém Petr a Tereza přišli o veškerý movitý i nemovitý majetek. Svě dluhy se přitom snažili řešit aktivně. Vlastnili dvě nemovitosti, z nichž tu větší nabízeli asi tři roky v realitních kancelářích k prodeji. Vzhledem k exekčním zástavám na nemovitosti, se jim však dům prodat nepodařilo. Vlastním prodejem mohli získat větší částku na umoření svých dluhů a vyhnuli by se i nemalému poplatku konkursnímu správci.

Dům, ve kterém Petr s Terezou bydlí, připadl včetně movitého majetku novému majiteli. Ten ho získal v rámci konkursní dražby. Petr neunesl bezvýhodnou situaci, prodělal opakovanou mrtvici a navíc infarkt. Je hospitalizován v nemocnici a jeho stav se nelepší. Dle manželky již nemá chuť do života. Nový majitel domu je zatím nechává bydlet v původním bydlíšti, ale jen do poloviny roku. Tereza zatím neví, kam půjde a jak bude

řešit budoucnost. Začíná být ke všemu apatická. V této rodině by byla nejen vhodná pomoc finančního poradce, ale i psychologa.

Domácnost 3 – Marie, Jarmila, Ladislav a Otto

Žena, které budeme říkat Marie, je narozena v roce 1981, druh, kterému budeme říkat Ladislav, je narozen v roce 1963. V domácnosti je dále matka ženy, pro nás Jarmila, narozena v roce 1942 a muž bez přístřeší, pro nás Otto, narozen v roce 1953. Marie a Ladislav mají dvě děti narozené v letech 2004 a 2006. Zadlužené jsou všechny čtyři osoby. Marie pobírá dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi, Ladislav podporu v nezaměstnanosti, babička důchod a Otto je zcela bez příjmů. Do rodiny ho přivedl Ladislav přímo z ulice.

Veškeré exekučně vymáhané dluhy domácnosti jsou nesplacené nebankovní půjčky. Marie uzavírala smlouvy o úvěru se společností Domáci půjčky, a.s., kdy měla dokonce v jeden den realizované dva rozdílné produkty. Praktiky této společnosti jsou dle přiložených dokumentů takové, že ihned po neuhrazení první splátky, postoupí pohledávku novému věřiteli, který ihned zažádá o vydání rozhodčího nálezu. Za 49 dnů od uzavření smlouvy je již vydán rozhodčí nález, proti kterému není přípustné odvolání. Zajímavou praktikou této společnosti je i fakt, že Marie čerpala tři půjčky zhruba na stejnou částku a přitom byla každá splátka v jiné výši, ale vždy se zvyšovala o několik stokorun.

Nejhorším okamžikem, který celá rodina prožila, byla ztráta rodinného domu. Na základě inzerátu vhozeného do schránky, slibující poradenství a oddlužení, kontaktovaly obě ženy uvedenou firmu, se kterou za pár dní uzavřely smlouvu o půjčce na částku 500.000,- Kč. Součástí půjčky byla i smlouva o zajišťovacím převodu vlastnického práva k nemovitosti. Podmínky obou smluv byly likvidační, pro úplnost jsou uvedeny zde:

- splatnost půjčky ve 180 splátkách po 8.000,- Kč (celkem **1.440.000,- Kč**)
- smluvní pokuta za nevyklizení nemovitosti v případě prodlení se splátkou **250.000,- Kč**
- veškerá zodpovědnost za nemovitost, i když souhlasily s prepisem na věřitele
- opravy a údržba nemovitosti jde k jejich tíži
- obě ženy budou hradit poplatky spojené s prepisem na věřitele a po 180 měsících veškeré poplatky spojené s převodem zpět na ně a to včetně daně z nemovitosti

- rozhodčí doložka s vyloučením pravomoci soudů
- smluvní pokuta **500,-** Kč za každý den prodlení se splátkou
- jednorázová smluvní pokuta **150.000,-** Kč, splatná první den po prodlení
- odměna za poskytnutí půjčky ve výši **8.000,-** Kč

Marie i Jarmila si uvědomovaly, že s jejich příjmy nezvládnou úvěr splácet, ale přesto podepsaly. Během dvou měsíců rodina o dům definitivně přišla. Marie se přiznala, že půjčenou částku nepoužila na uhrazení všech stávajících dluhů, ale předplatila si na rok nájem ve vedlejší obci a zbytek peněz utrácí. Nedokázala ani vyčíslit, za jaké položky utratila cca 150.000,- Kč. V domácnosti se totiž nenachází žádné nové hodnotné věci.

Domácnost 4 – Zita a Dalibor

Žena, které budeme říkat Zita, se narodila v roce 1957, manžel, kterému budeme říkat Dalibor, se narodil v roce 1955. V domácnosti je dále zletilý postižený syn, který je narozen v roce 1984. Manželka je zaměstnaná, pobírá minimální mzdu, manžel je bez zaměstnání, dávky nepobírá, rodina čerpá příspěvek na péči.

Exekučně vymáhané dluhy domácnosti tvoří nesplacené úvěry, poplatky za telekomunikační služby a dluh vůči pojišťovně. Dalibor zcela rezignoval na jakékoliv řešení situace, dluhy ze zásady hradit nechce. Zita nemá dostatečný příjem pro srážky ze mzdy. Dosud byly všechny zastaveny pro neúčinnost. Rodina má obstaveny veškeré nemovitosti, na dům a pozemky je již vydána dražební vyhláška. Zita i Dalibor spoléhají na to, že si zanedbaný dům s odpojenou vodou, plynem a elektřinou nikdo nekoupí. Nechtějí řešit variantu, kdy by přišli o střechu nad hlavou a jejich postižený syn by byl pravděpodobně umístěn do ústavu.

Rodina by potřebovala finanční rady, ale také pomoc rodinného terapeuta. Jsou v ní silně narušené vztahy, které částečně brání objektivnímu řešení situace.

Domácnost 5 – Gabriela a Tomáš

Žena, které budeme říkat Gabriela, je narozena v roce 1979, manžel, kterému budeme říkat Tomáš, je narozen v roce 1975. Manželé mají tři vlastní děti narozené v letech 1998, 2002 a 2008 a jedno dítě v pěstounské péči, narozené v roce 1995, které je současně sestrou Gabriely. Tomáš je zaměstnaný, pobírá spíše nižší mzdu, Gabriele před nedávnem skončila rodičovská dovolená, takže je na dávkách státní sociální podpory. Rodina dále pobírá

dávky pěstounské péče. U Gabriely a Tomáše byly nařízeny srážky ze mzdy, obě byly vzhledem k počtu osob neúčinné.

Protože Gabriela před porodem nepracovala, nebyla vedena na úřadu práce a ani si sama nehradila sociální a zdravotní pojištění má v exekučním vymáhání dluh vůči VZP ČR. OSSZ zatím o exekuci nezažádala, protože se rodina snaží o splátky, které jsou jak sami přiznávají velmi sporadické. Dalším dluhem jsou nezaplacené úvěry u Home Creditu, které nyní vymáhá nástupnická společnost.

Rodina bydlí v rodinném domě, který je exekučně obestaven, z katastru jde vidět, že již byla vydána dražební vyhláška. Manželé však tvrdí, že o ničem neví. Gabriela si opakovaně nabírá půjčky, převážně u Providentu. I když rodina nemá dostatek finančních prostředků, neustále utrácí za nepotřebné věci. Nedávno se rozhodli, že jim nestačí staré auto a pořídili si na leasing vozidlo nové, za které platí 2.700,- Kč měsíčně. Když se k tomu připočtou další splátky, rodině moc peněz na živobytí nezbyvá. Přesto Gabriela do práce nespěchá a přes den většinou spí. Manželé také spoléhají na to, že jejich dům v dražbě nikdo nekoupí, protože je krize.

S Gabrielou autorka navštívila dluhovou poradnu samaritán v Otrokovicích. Gabriele bylo věcně a srozumitelně vysvětleno, jak má postupně umořovat všechny dluhy. Měla prodat staré oblečení po dětech a kočárek, který již nepotřebovala. Starší auto bylo jako celek neprodejné, tak jí pracovnice poradila, ať ho prodá na náhradní díly a zase utržené finanční prostředky použije na splátky úvěrů. Bohužel si manželé vzali k srdci jen první radu a peníze takto získané utratili v Makru. Po dotazu, proč nakupují v Makru, bylo odpovězeno, že když udělají alespoň jednou týdně velký nákup za zhruba 3.000,- Kč, vyjdou je potraviny a další zboží levněji.

Rodina by potřebovala finančního poradce a pravidelný dohled nad výdaji.

Rodina 6 – Marcela a Vojtěch

Žena, které budeme říkat Marcela, je narozena v roce 1968, manžel, kterému budeme říkat Tomáš, je narozen v roce 1963. Manželé mají tři vlastní děti narozené v letech 1999, 2000 a 2004. Marcela je nezaměstnaná, pobírá podporu v nezaměstnanosti, Vojtěch je po těžké mrtvici, která ho postihla po propuštění z práce. Je z větší části těla ochrnutý a má omezené vnímání. Pobírá tedy nemocenskou v tzv. ochranné lhůtě.

Při prvním setkání měla tato rodina dva exekučně vymáhané dluhy a to vůči ČSOB a Home Creditu. Marcela má jako jediná ze zkoumaných domácností vytvořen písemný plán finančních závazků a povinností, který dodržuje. Během rozhovorů byla za pomoci tazatele vytvořena žádost adresovaná ČSOB, ve které žádala Gabriela o prominutí úroků a povolení splátek. ČSOB vyšla žadatelce vstřícně způsobem, který nikdo nečekal. Vzhledem k mimořádné situaci odepsala celou dlužnou pohledávku. Rodině se tak vlastním přičiněním a aktivitou značně zmenšila dlužná částka. Těžší situace je však s Home Creditem, který nereagoval již na dvě žádosti.

Gabriela sama aktivně vyhledala dluhovou poradnu a ukázala, že i v těžké situaci lze najít řešení.

11 ZÁVĚR VÝZKUMU

Výzkum byl zaměřen na problematiku zadlužených rodin, které nemají takové příjmy, aby mohly všechny vzniklé dluhy a exekuce splatit. Byla zjišťována samotná příčina vzniku předluženosti. Ani jedna rodina neměla jen jeden dluh.

Na základě dat získaných rozhovorem ze šesti cíleně vybraných domácností, bylo zjištěno, že největším problémem je existence nebankovních úvěrových společností, které poskytnou smlouvu každému. A to i tehdy, když je žadatel u společnosti veden jako neplatič. Smlouvy jsou uzavírány v tíživé situaci a jsou vytvořeny tak, že jim laik jen těžko porozumí. Reklama na tyto produkty je agresivní a cílená. Pro člověka, kterému se nedostává peněz, je těžké odolat.

Průzkumem bylo dále zjištěno, že osoby, které pobírají dávky státní sociální podpory nejsou nijak významně ohroženy jejich srážkami. Dávky jsou většinou stanoveny tak, že nedosahují výše, ze které by se dala srážka provést. Dalším možným způsobem postižení majetku u osoby s nízkými příjmy, je provedení soupisu movitého majetku přímo v místě bydliště nebo prodejem práv k nemovitosti. Dlužníci mají větší obavu z prodeje domu než z prodeje movitého majetku. K movitým věcem, které jsou jim zabavovány mají spíše citový vztah, který daleko přesahuje jejich finanční hodnotu. Pokud je jim odebrán hodnotnější majetek, vyřeší většinou situaci novou snadno dostupnou půjčkou.

Všechny dotázané osoby uváděli, že by uvítali přehlednou databázi, ve které by byly evidovány dluhy i s poznámkou, zda jsou předmětem exekuce. Pokud ano, kdo byl exekucí pověřen. V případě, kdy se subjekt aktivně snaží vyřešit své závazky, neexistuje legální cesta, kterou by bylo možné zjistit, komu a kolik vlastně dluží. Zřízení oficiální a centrální databáze očekávají neplatiči od státu.

Dalším aktem pomoci od státu by se mohlo stát odpuštění dlužných penále u pohledávek vůči OSSZ a VZP ČR. Je velký rozdíl, pokud má dlužník hradit 80.000,- Kč nebo 150.000,- Kč. Pokud je pohledávek vůči těmto institucím více, jsou dluhy pro rodinu již úplně nezvladatelné. Sice v současné době existuje institut odstranění tvrdosti zákona, ale věřitelé k tomuto kroku nechtějí přistupovat, což dlužníci u státních institucí vnímají negativně.

Pokud byla výzkumníkem nabídnuta pomoc, měli osoby tendenci se na něho upnout. Nejčastější otázka ze strany zkoumaných rodin zněla, jak se vyhnout exekuci. V několika

případech rodina přiznala, že vzhledem k profesi autorky budou vědět, jak exekuce obejít. Pokaždé se dostavilo zklamání, když zjistili, že tato možnost neexistuje.

U dlužníků, kteří jsou již postiženi exekucí, se dostávají stavy lítosti, vzteku a svalování viny na druhé. Těžko si připouští, že se v dluzích ocitli vlastní vinou. Pokud využijí dluhové poradny, využijí jen část rad, které dostali. Pouze v jednom případě spolupracuje domácnost pravidelně s poradnou a daří se jí umořovat dluhové zatížení.

Po určité době dlužníci rezignují, přestávají věřit, že vlastní snahou dosáhnou oddlužení. Na exekutory reagují podrážděně a někdy dochází ke slovním nebo i fyzickým potyčkám. Z rozhovorů vyplynulo, že dlužníci mnohdy splácejí nějakou pohledávku přímo exekutorovi a ten ještě pošle své vykonavatele sepsat movitý majetek. V takových situacích právě dochází k přetlaku a konfliktu.

Zkoumané osoby uváděly, že v případě možnosti jedné velké půjčky, by tento úvěr použily na úhradu všech závazků. Když jim byla tato možnost fiktivně umožněna, vyšlo najevo, že by se nedokázaly vzdát vlastních požitků.

Až na poslední domácnost nevidí exekučně postižení dlužníci svoji budoucnost pozitivně. Bojí se ztráty obydlí a svých vybudovaných jistot. Poukazují na skutečnost, že exekutoři zabavují bezcenný majetek, což vnímají jako schválnost a psychické vydírání.

ZÁVĚR

Téma je zvolené s ohledem na skutečnost, že na našem trhu existuje řada knih nebo publikací věnující se odbornému výkladu kolem exekucí a výkonu rozhodnutí, ale pouze z hlediska legislativního. Žádná z nich se však nevěnuje praktickému poznání zadlužených a exekučně postižených osob.

Řada lidí v internetových diskuzích poukazuje na skutečnost, že osoby, které jsou na sociálních dávkách neplatí své dluhy a žijí si nad poměry. Výzkum ukázal, že žijí hlavně na dluh. Výše příjmů těchto subjektů je jen o málo vyšší než výše jejich pravidelných výdajů. Zde se opravdu ušetřit nedá.

V souvislosti s výzkumem vyvstala otázka, kterou bude třeba do budoucna vyřešit. Při otázkách týkajících se pomoci v rámci rodiny, se odpovědi vesměs shodovaly. Rodinní příslušníci nepomůžou, protože mají obavu, že pokud si do bytu/domu nastěhují dlužníka, dojde k zabavení jejich majetku. Jenže stát již nějakou dobu apeluje na občany, aby si v těžkých životních situacích pomáhali a postarali se o staré rodiče nebo naopak zletilé děti a to třeba formou výživného nebo bydlení.

V tom případě je ale třeba zaručit právo k majetku a ne posilovat pravomoci a nezávislost exekutorů. Spíše by bylo třeba rozšířit počet bezplatných dluhových poraden a terénních koordinátorů, kteří tématice opravdu rozumějí. Jejich rady jsou vesměs dobré a přínosné, ale přece jen nejde každému předluženému ihned nabídnout insolventi.

Během výzkumu bylo více nahlédnuto do myšlení dlužníků. Ve většině případů nemají dobré ekonomické návyky a tyto špatné návyky předávají i svým dětem. Možná by bylo vhodné pouvažovat o pravidelných besedách a diskuzích k dané problematice. Třeba by pak některé osoby pochopily, že se nevyplatí jezdit autem do 200 m vzdáleného obchodu pro drobný nákup.

Je samozřejmé, že dluhy se musí vymáhat, ale není nutné při tomto úkonu člověka zostuzovat, ponižovat a psychicky zničit. Je třeba se zaměřit na prevenci vzniku předluženosti a zavést povinnou výuku finanční gramotnosti již od základní školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] DRÁPAL, L., BUREŠ, J. *Občanský soudní řád II KOMENTÁŘ § 201 – 376*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9.
- [2] KURKA, V., DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2004. ISBN 80-7201-443-9.
- [3] TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 999-0-00-10016-3.
- [4] BŘESKÁ, N., BURDOVÁ, E., VRÁNOVÁ, L. *Státní sociální podpora*. 8. vyd. Hradec Králové: Nakladatelství ANAG, 2003. ISBN 80-7263-159-4.
- [5] BŘESKÁ, N., VRÁNOVÁ, L. *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro zdravotně postižené osoby*. 2. vyd. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2008. ISBN 978-80-7263-478-1.
- [6] HENDL, J., *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- [7] ALTMANOVÁ, J., BERKI, J., BRDIČKA, J. et al, *Gramotnosti ve vzdělání*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2010. ISBN 978-80-87000-41-0.

Internetové zdroje:

- [8] *Finanční gramotnost*. [online]. [cit. 2011-4-24]. Dostupný z WWW: <<http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>>.
- [9] *Otevřená databáze a registr dlužníků v ČR*. [online]. [cit. 2011-4-24]. Dostupný z WWW: <<http://proklepni.kletch.cz/pravnicke-osoby.html>>.
- [10] *Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí*. [online]. [cit. 2011-4-26]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz>>.
- [11] *Dlužníci neplatiči*. [online]. [cit. 2011-4-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.dluznici-neplatici.cz>>.
- [12] *Registr pohledávek*. [online]. [cit. 2011-4-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.registr-pohledavek.cz/dluznici-a-z/>>.
- [13] *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. [online]. [cit. 2011-4-26]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana>.

- [14] *Provident: víc než jen půjčka.* [online]. [cit. 2011-4-27]. Dostupný z WWW: <http://www.provident.cz/pages/Vypocet_09>
- [15] *Charita Sv. Anežky Otrokovice: Dluhové poradenství Samaritán.* [online]. c2007 [cit. 2011-4-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.otrokovice.caritas.cz/dluhove-poradenstvi-samaritan.html>>

Právní předpisy:

- [16] Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
- [17] Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
- [18] Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- [19] Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Sb.	Sbírka zákonů
apod.	a podobně
např.	například
cca	cirka
ŽM	životní minimum
NN	normativní náklady
ZNČ	základní nezabavitelná částka
RPSN	roční procentní sazba nákladů
PIN	bezpečnostní kód platební karty
O.s.ř.	Občanský soudní řád
písm.	písmene
In	v
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
VZP ČR	Všeobecná zdravotní pojišťovna
FÚ	Finanční úřad
č.	číslo
ČSOB	Československá obchodní banka

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Vývoj nezabavitelných a dalších souvisejících částek potřebných k výpočtu srážek ze mzdy v Kč.....</i>	<i>17</i>
<i>Tabulka 2: Základní popis domácností.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabulka 3: Výše exekovaných dluhů a výše současných půjček.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabulka 4: Příčiny předluženosti.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 5: Hlavní důvody, které brání zbavit se dluhů a exekucí.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 6: Příjmy a výdaje domácnosti.....</i>	<i>45</i>
<i>Tabulka 7: Plánování měsíčních výdajů.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabulka 8: Prožívání reality.....</i>	<i>47</i>

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Výběr fotografií ze zkoumaných domácností
- P II Usnesení Okresního soudu ve Zlíně, kterým se nařizují srážky z příjmu
- P III Omezení práva k nemovitosti v katastru nemovitostí
- P IV Ukázka úvěrových reklam pro osoby se záznamem v registru dlužníků a bez prokazování příjmů
- P V Rozhodčí nález

PŘÍLOHA P I: VÝBĚR FOTOGRAFIÍ ZE ZKOUMANÝCH DOMÁCNOSTÍ

PŘÍLOHA P II: USNESENÍ OKRESNÍHO SOUDU VE ZLÍNĚ, KTERÝM SE NAŘIZUJÍ SRÁŽKY Z PŘÍJMU

spis. zn.: 13 E 766/2010 - 11

USNESENÍ

Okresní soud ve Zlíně vyšší soudní úředník Kamil Bouda rozhodl ve věci výkonu rozhodnutí

oprávněného: [REDAKCE]

**proti
povinnému:** [REDAKCE]

pro 5.000,-- Kč s příslušenstvím,

t a k t o :

I. Soud nařizuje podle vykonatelného **platebního rozkazu Okresního soudu ve Zlíně č.j. 8C 124/2010-8 ze dne 23.07.2010**

k uspokojení nepřednostní pohledávky oprávněného (oprávněné) ve výši 5.000,-- Kč

s 8,00% úrokem z prodlení ročně za dobu od 16. 4. 2010 do 30. 6. 2010,

s 7,75% úrokem z prodlení ročně za dobu od 1. 7. 2010 do 23. 7. 2010,

od 24. 7. 2010 do zaplacení s ročním úrokem z prodlení ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a repo sazby vyhlášené ve Věstníku České národní banky a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí,

a pro náklady předcházejícího řízení ve výši 600,-- Kč

výkon rozhodnutí

srážkami z příjmu, který přísluší povinnému (povinné) od plátce **Česká správa sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5.**

II. Povinný(á) je povinen (povinna) zaplatit oprávněnému (oprávněné) na náhradě nákladů výkonu rozhodnutí 300,-- Kč.

III. Povinný(á) je povinen (povinna) zaplatit České republice - Okresnímu soudu ve Zlíně soudní poplatek za návrh na výkon rozhodnutí ve výši ---- Kč

IV. Nařízení výkonu rozhodnutí se vztahuje na vymození pohledávky a nákladů předcházejícího řízení (bod I.), náhrady nákladů výkonu rozhodnutí (bod II.) a soudního poplatku (bod III.), jakož i dalších nákladů, které budou oprávněnému v průběhu tohoto výkonu rozhodnutí proti povinnému přiznány.

V. Plátcí mzdy, platu nebo jiného příjmu se přikazuje, aby po tom, kdy mu bude nařízení výkonu rozhodnutí doručeno, prováděl srážky ze mzdy, platu nebo jiného příjmu až do výše výkonem rozhodnutí vymáhané pohledávky s příslušenstvím (bod IV.), a aby sražené částky nevyplácel povinnému. Sražené částky zadrží a vyplatí je oprávněnému ihned poté, co obdrží od soudu vyzoomění, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci.

Srážky se provádějí z čisté mzdy, platu nebo jiného příjmu (§ 277 o.s.ř.). Povinnému nesmí být sražena základní částka, jejíž výpočet stanoví zvláštní předpis (§ 278 o.s.ř.).

Z čisté mzdy, která zbývá po odečtení základu částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v odstavci 2 se srazejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny (279 odst. 1 o.s.ř.) Zvláštní právní předpis stanoví částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy bez omezení; takto zjištěná plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke druhé třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k první třetině (§279 odst. 3 o.s.ř.).

Soud zakazuje plátcí mzdy, platu nebo jiného příjmu, aby po tom, kdy mu bude nařízení výkonu doručeno, povinnému vyplatil výkonem rozhodnutí postiženou část mzdy, platu nebo jiného příjmu. Tento zákaz se vztahuje na mzdu, plat nebo jiný příjem povinného i u každého dalšího plátce, u kterého je povinný zaměstnán nebo od něhož pobírá jiný příjem (§ 299 o.s.ř.).

Povinný ztrácí dnem, kdy je plátcí doručeno nařízení výkonu rozhodnutí nebo usnesení obsahující vyzoomění o nařízení výkonu rozhodnutí, právo na vyplacení té části mzdy, platu nebo jiného příjmu (§ 299 o.s.ř.), která odpovídá stanovené výši srážek.

VI. Plátce mzdy, platu nebo jiného příjmu ze sražených částek vyplatí pohledávku, náklady předcházejícího řízení a náklady výkonu rozhodnutí na účet oprávněného vedený u České spořitelny, a.s., pobočka Zlín, č. účtu: **1402774329/0800**.

VII. Přestal-li povinný pracovat u dosavadního plátce mzdy nebo platu nebo přestal-li pobírat jiný příjem, musí to oznámit do jednoho týdne soudu, který nařídil výkon rozhodnutí. Do jednoho týdne musí povinný(á) soudu rovněž oznámit, že nastoupil práci u jiného plátce mzdy, popřípadě že začal pobírat jiný příjem.

Plátce mzdy, platu nebo jiného příjmu je povinen do jednoho týdne soudu oznámit, že u něho povinný přestal pracovat nebo že od něho přestal pobírat jiný příjem, zaslat soudu vyúčtování srážek, které ze mzdy, platu nebo jiného příjmu povinného provedl a vyplatil oprávněnému, a oznámit soudu, pro které pohledávky byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, platu nebo jiného příjmu povinného, a jaké pořadí mají tyto pohledávky.

Plátce mzdy přestane provádět srážky, jakmile je pohledávka oprávněného uspokojena. Jestliže plátce mzdy neprovede ze mzdy povinného srážky řádně a včas, provede-li je v menším než stanoveném rozsahu nebo nevyplatí-li srážky oprávněnému bez odkladu potom, kdy mu bylo doručeno vyzoomění, že nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci, může oprávněný uplatnit proti plátcí mzdy podlužnickou žalobu.

Poučení: Proti tomuto usnesení je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím Okresního soudu ve Zlíně, a to ve 2 vyhotoveních. **Nebudou-li v odvolání uvedeny žádné skutečnosti rozhodné pro nařízení výkonu rozhodnutí, odvolací soud odvolání odmítne. Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je vykonatelné doručením.**

Ve Zlíně dne 17. ledna 2011

Kamil Bouda, v.r.
vyšší soudní úředník

Za správnost vyhotovení:
Marcela Křížková

PŘÍLOHA P III: OMEZENÍ PRÁVA K NEMOVITOSTI V KATASTRU NEMOVITOSTÍ

Informace o stavbě

Page 1 of 1

Informace o stavbě

Stavba: č.p. [REDACTED]
Část obce: Zlín 412244
Číslo LV: [REDACTED]
Typ stavby: budova s číslem popisným
Způsob využití: rodinný dům
Katastrální území: Zlín 635561
Na parcele: st. [REDACTED]

[Zobrazení v mapě](#)

Vlastníci, jiní oprávnění

Vlastnické právo		
Jméno/název	Adresa	Podíl
[REDACTED]	[REDACTED]	1/3
[REDACTED]	[REDACTED]	2/3

Způsob ochrany nemovitosti

Nejsou evidovány žádné způsoby ochrany.

Omezení vlastnického práva

Název
Exekuční příkaz k prodeji nemovitosti
Nařízení exekuce
Uzavření smlouvy o provedení dražby nedobrovole
Zástavní právo smluvní
Zástavní právo soudcovské
Zástavní právo z rozhodnutí správního orgánu

Jiné zápisy

Název
Nepravomocný exekuční příkaz o zřízení zástav. práva doručen
Podán návrh na nařiz. výkonu rozh. zřízením soudc. zástav. práva

Zobrazené údaje mají informativní charakter.

Nemovitost je v územním obvodu, kde státní správu katastru nemovitostí ČR vykonává [Katastrální úřad pro Zlínský kraj, Katastrální pracoviště Zlín](#)

Platnost k 29.04.2011 07:43:40

**PŘÍLOHA P IV: UKÁZKA ÚVĚROVÝCH REKLAM PRO OSOBY SE
ZÁZNAMEM V REGISTRU DLUŽNÍKŮ A BEZ PROKAZOVÁNÍ PŘÍJMU**

DLUHOVÁ PORADNA

VYPLÁCENÍ EXEKUCÍ A DRAŽEB
REFINANCOVÁNÍ
PENÍZE DO 7 DNŮ

HYPOTEČNÍ ÚVĚR OD 8,5% P.a. AŽ NA 20 LET
ZÁZNAM V REGISTRECH NEVADÍ
ŽÁDNÉ POPLATKY A PLATBY PŘEDEM

KONTAKT: 773 551 703 NEBO 736 729 147

NENECHTE SVÉ DLUHY NARŮSTAT

Otočte prosím leták!

CHCETE PŮJČIT? 50 až 250 000 Kč?

**100 tis. již od 1449 Kč/měsíčně
200 tis. již od 2898 Kč/měsíčně**

RPSN již od 11,26 %

Půjčky i pro klienty v registrech, nezaměstnané, OSVČ
a ženy na MD.
Bez poplatků předem. Žádné volání na placené linky 900.
Vyhodnocení dostanete ZDARMA a ještě dnes!
Je jenom na Vás, co s penězi uděláte.

Volejte ihned!

491 619 888

**KORUNA
PŮJČKY - ÚVĚRY**

Volejte kdykoliv
774 539 162
E-mail: info@uverykoruna.cz
www.uverykoruna.cz

ÚVĚRY KORUNA - Zlín
(nad restaurací Potrefená Husa) 1. patro
Tř. Tomáše Bati 210, Zlín

- ▶ hotovostní úvěry
- ▶ 100% hypotéky
- ▶ americké hypotéky
- ▶ stavební spoření
- ▶ pojištění
- ▶ podnikatelské úvěry na směnku
- ▶ bankovní i nebankovní seř

Kód zdravotní pojišťovny 000	RECEPT 166000	poř. č.
Příjmení a jméno OBČAN ČESKÉ REPUBLIKY	Číslo pojištění 0000000000	f.
Bydliště (adresa) CELÁ ČESKÁ REPUBLIKA		

☒ Rp.	Sk. kód	cena
☐ C	LÉK NA FINANČNÍ POTÍŽE	
☐ P	PŮJČKA AŽ 166 000 Kč	
☐ I	Informace o úvěru	
☐ C	na bezplatné	
☐ P	lince 800 166 000	
	nebo online úvěr na	
	www.pujcime-vam.cz	

AMBULANCE RYCHLE FINANČNÍ POMOCI VŠUDE V ČR	BEZPLATNÁ LINKA 800 166 000 www.pujcime-vam.cz	VOLEJTE ZDARMA

Dne: V případě potíží volejte ihned!

razítko zdrav. zařízení,
jmenovka a podpis lékaře

Připravil:	Vydal:

Recept platí pro zaměstnance, osoby pobírající rodičovský příspěvek, důchodce, živnostníky i podnikatele.

NEBANKOVNÍ HYPOTÉKA

*Bez poplatků předem!
Bez nahlížení do registrů!
Bez prokazování příjmů!*

Vhodné k vyplacení exekucí,
zástav a nevýhodných půjček.

Financujeme všechny typy
nemovitosti až na 30 let
s ročním úrokem od 8 % p.a.

www.ceska-hypoteka.cz
tel.: 605 227 998

!POMOC V NOUZI!

- ~ Všem, i bez doložení příjmu,
bez popl. předem!
- ~ Od 50 tis. - 7 mil.
- ~ Nejsme linka 900!

724 999 613

PŮJČKY

OD 40 000 DO 2 000 000 Kč

RPSM - 11,46 %

SERIOZNĚ - RYCHLE PRO VŠECHNY
I ŽENÁM NA MATEŘSKÉ, LIDI V REGISTRECH,
OSVČ, DŮCHODCE

ZASTUPUJÍ VÍCE INVESTORŮ

TEL.: 605 922 351

PŘÍLOHA P V: ROZHODČÍ NÁLEZ

Bc. Petr Valenta, rozhodce

Doložka vykonatelnosti

Tento rozhodčí nález nabyl

právní moci dne: 3. 11. 2010

a je vykonatelný dnem: 7. 11. 2010

Mer. Rozh.

č.j. 70102/2010

Rozhodčí nález

vydaný rozhodcem Bc. Petrem Valentou, dne 01.11.2010, v Ličně, na základě rozhodčí doložky sjednané ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi společnostmi Domáci Půjčky, a.s., IČO 25120549, se sídlem V Závětrí 1036/4, 17000 Praha 7 na straně jedné a žalovaným na straně druhé dne 12.08.2010, v právní věci:

žalobce (žalující strana): **FORSET COLLECT LIMITED, reg.č.: HE 265667**
se sídlem Agiou Nikolaou, 67-69, Flat/Office 103, Egkomi
P.C. 2408, Nicosia,
Kyperská republika

právně zastoupeným: JUDr. Petrem Chovančíkem, advokátem
AK JUDr. Petr Chovančík s.r.o., IČ 24656216
se sídlem Na Dolinách 128/36, Praha 4

proti

žalovanému (žalovaná strana): [redacted] 1981
bytem [redacted], okr. Zlín

o zaplacení částky 6 929,10 Kč

Níže podepsaný rozhodce Bc. Petr Valenta
rozhodl

v právní věci výše uvedené takto:

- I. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci tohoto rozhodčího nálezu na bankovní účet žalobce č. 238630774/0300 pod variabilním symbolem 6600870 částku 6 929,10 Kč.
- II. Žalovaný je dále povinen uhradit žalobci náklady řízení skládající se z náhrady poplatku za rozhodčí řízení ve výši 4 900,00 Kč a náhrady nákladů na právní zastoupení v částce 9 600,00 Kč, a to do tří dnů od právní moci rozhodčího nálezu na bankovní účet č. 238630774/0300 pod variabilním symbolem 6600870.
- III. Rozhodčí nález nepodléhá přezkoumání podle § 28 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, je tudíž konečný a po nabytí právní moci podle § 28 odst. 2 tohoto zákona soudně vykonatelný. Doručením stranám nabude právní moci.

Odůvodnění:

1. Pravomoc rozhodce byla založena rozhodčí doložkou, která je součástí žalobcem předložené smlouvy o úvěru č. 6600870 uzavřené mezi společnostmi Domáci Půjčky, a.s. (dále jen původní věřitel) a žalovaným dne 12.08.2010 (dále jen smlouva o úvěru), jejíž nedílnou součástí jsou všeobecné obchodní podmínky (dále jen VOP). V rámci rozhodčí doložky se původní věřitel a žalovaný dohodli na tom, že veškeré spory o nároky, které vznikly ze smlouvy o úvěru nebo v souvislosti s ní, budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů podle platného práva České republiky. Původní věřitel a žalovaný si dále ujednali, že rozhodce bude zvolen žalující stranou. Původní věřitel a žalovaný se současně dohodli, že se rozhodčí řízení bude konat v místě určeném rozhodcem na základě písemných podkladů předaných stranami a ústní jednání svolá rozhodce, bude-li to považovat za nezbytné k vydání rozhodnutí. V souladu s rozhodčí doložkou činí odměna rozhodce 4 900,00 Kč.

2. Původní věřitel a žalovaný se dále dohodli, že navrhovatel (žalobce) na začátku sporu zaplatí odměnu

rozhodce. Náklady rozhodčího řízení včetně odměny rozhodce a nákladů na právní zastoupení protistrany ponese ta strana, která nebude mít ve sporu úspěch, a to v takovém poměru, v jakém ve sporu podlehne. Vyšší nákladů řízení a jejich rozdělení je oprávněn určit rozhodce ve svém nálezu.

3. Dne 19.10.2010 byla rozhodci doručena žaloba (návrh na zahájení rozhodčího řízení), na základě které bylo zahájeno toto rozhodčí řízení. Součástí žaloby bylo určení osoby rozhodce Bc. Petra Valenty v souladu s rozhodčí doložkou dle smlouvy o úvěru.

4. Ve smyslu ustanovení § 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen o. s. ř.) a v souladu s ust. § 30 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v platném znění (dále jen zákon o rozhodčím řízení) rozhodce poskytl účastníkům řízení poučení o procesních právech a povinnostech a vyzval žalovaného k podrobnému vyjádření k žalobě, která byla spolu s výzvou (usnesením), doručena žalovanému do vlastních rukou dne 22.10.2010

5. Rozhodce žalovanému uložil zejména uvést, zda nárok uplatněný v žalobě uznává, popř. v jakém rozsahu, vylíčit rozhodné skutečnosti ve věci, doložit veškeré důkazy k prokázání tvrzených skutečností a pokud se bude jednat o důkazy listinné, zaslat je rozhodci. Rozhodce připomněl, že dle ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. jsou účastníci povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení tak, aby rozhodce mohl rozhodnout spor bez ústního jednání na základě písemných podkladů.

6. Vzhledem k tomu, že žalovaný neposkytl žádné vyjádření k žalobě a uplatněný nárok žalobce nezpochybnil, byl rozhodnut spor bez nařízení ústního jednání dle žalobního návrhu a k němu připojených listinných důkazů.

7. Z podané žaloby vyplývá, že žalobce svůj žalobní nárok odvozuje z nezaplacených pohledávek za žalovaným z titulu předložené smlouvy o úvěru, kterou dne 12.08.2010 uzavřeli původní věřitel (věřitel) a žalovaný (dlužník) podle § 497 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, v platném znění, a na základě které původní věřitel poskytl žalovanému úvěr ve výši 4 900,00 Kč. Jak vyplývá z žalobcem předloženého výpisu z bankovního účtu původního věřitele č. 237526334/0300, převedl původní věřitel dne 17.08.2010 celou částku úvěru žalovanému na účet č. 1423314153/0800.

8. Žalovaný se v rámci smlouvy o úvěru zavázal, že počínaje dnem 20.09.2010 bude poskytnutý úvěr původnímu věřiteli vracet (splácet) v dohodnutých měsíčních splátkách ve výši 431,00 Kč, splatných vždy 20. dne v měsíci, v celkovém počtu 24 měsíčních splátek po sobě jdoucích, a to včetně sjednaného úroku. Podle VOP mělo být úročení prováděno měsíčně ode dne čerpání úvěru žalovaným. Závazné splátkové povinnosti žalovaného k celkové úhradě poskytnutého úvěru byly rozepsány ve splátkovém kalendáři rozepsaných splátek k celkové úhradě poskytnutého úvěru, jak tento předložil žalobce. Splátkový kalendář odpovídá plnění dohodnutém ve smlouvě a VOP.

$$431 \times 24 = 10.344 \quad \left(\begin{array}{l} \text{BYLO BY PŘEPŮČENO} \\ \text{O 111\%} \end{array} \right)$$

9. Dne 11.10.2010 postoupil původní věřitel veškeré pohledávky a nároky vyplývající ze smlouvy o úvěru za žalovaným na žalobce, což bylo dne 11.10.2010 oznámeno žalovanému na žalovaným určenou adresu pro doručování vyplývající ze smlouvy o úvěru, jenž byl současně vyzván k plnění žalobci. Tuto skutečnost rozhodce zjistil z předloženého oznámení o postoupení pohledávky na žalobce.

10. Žalobce dále v žalobě uvádí, že žalovaný vědomě neplnil řádně a včas své závazky vůči žalobci, neboť se počínaje dnem 10.10.2010 ocitl v prodlení s placením splátek úvěru spolu s úroky, následkem čehož vznikly dle VOP žalobci vůči žalovanému nároky na zaplacení smluvních pokut v celkové výši 1 372,00 Kč. Jak vyplývá z předloženého přípisu žalobce žalovanému o zesplatnění všech závazků s výzvou k úhradě zasláného žalovanému dne 12.10.2010 na žalovaným určenou adresu pro doručování vyplývající ze smlouvy o úvěru, zesplatnil žalobce v souladu s VOP uvedeného dne všechny závazky žalovaného z titulu nesplacené jistiny úvěru, včetně smluvního úroku, a vyzval jej k zaplacení těchto nároků, a dále k úhradě smluvních pokut a poplatků.

11. Jak vyplývá z předložené listiny nazvané písemná evidence o platbách přijatých od žalovaného, jejich započtení a dlužných částkách, splatné závazky žalovaného, na které vznáší žalobce nárok, a které vyplývají ze smlouvy o úvěru, jsou následující:

- dluh na nezaplacené části jistiny úvěru ve výši 4 900,00 Kč,
- dluh na nezaplacené části úroků z úvěru ve výši 347,10 Kč,
- dluh na poplatcích v celkové výši 310,00 Kč a
- dluh na smluvních pokutách v celkové výši 1 372,00 Kč.

Částka dluhu na poplatcích je žalobcem doložena doklady osvědčující skutečnosti, na základě kterých vznikla poplatková povinnost – výpis SMS a korespondence, přičemž částka poplatků odpovídá ve smlouvě a VOP dohodnutým plněním. Žalobce ve své žalobě neuplatnil úrok z prodlení. Ke dni podání žaloby celková výše splatných závazků žalovaného vůči žalobci uplatněných v tomto rozhodčím řízení činila 6 929,10 Kč.

12. Pokud jde o meritorní základ sporné věci, rozhodce na základě provedených důkazů a jejich hodnocení jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

13. Smluvní vztah mezi původním věřitelem a žalovaným vyplývá ze smlouvy o úvěru uzavřené dle ust. § 497 a násl. obchodního zákoníku. Smlouva odkazuje na VOP ve smyslu ust. § 273 obchodního zákoníku, které jsou nedílnou součástí této smlouvy. Smlouva i VOP byly akceptovány a podepsány žalovaným dne 12.08.2010, což rozhodce zjistil z předložené smlouvy a VOP. Ve smlouvě o úvěru je obsažena rozhodčí doložka, s odkazem na níž rozhodce dovedl svou pravomoc a příslušnost k rozhodnutí tohoto sporu.

14. Při uzavření smlouvy o úvěru se žalovaný zavázal splatit úvěr řádně a včas v souladu se smlouvou a podmínkami VOP. Dále se zavázal zaplatit původnímu věřiteli jakékoliv jeho pohledávky, které mu za žalovaným vzniknou z titulu uzavřené smlouvy. Úvěr byl žalovanému poskytnut a ten jej byl povinen v dohodnutých termínech a výši splátkami vracet až do zaplacení, včetně smluvního úroku.

15. Pohledávka za žalovaným byla následně postoupena na žalobce, postoupení bylo oznámeno žalovanému a ten byl povinen plnit své závazky žalobci. Na žalobce tak byly převedeny veškeré pohledávky a nároky vyplývající ze smlouvy o úvěru, což mu také zajistilo aktivní legitimaci v tomto řízení.

16. Vzhledem ke skutečnosti, že žalovaný nesplácel splátky úvěru řádně a včas, vznikla mu vedle povinnosti vrátit nesplacenou část jistiny úvěru i s úroky také povinnost zaplatit smluvní pokuty za neplnění povinností ve výši sjednané ve VOP, která odpovídá žalobcem tvrzené výši. Protože byl žalovaný v prodlení delším než 20 dní, byl žalobcem oprávněně v souladu s VOP vyzván k předčasnému splacení všech závazků ze smlouvy o úvěru, což žalobce učinil, a řádně doložil také svůj nárok na úhradu poplatků.

17. Žalovaný v rámci řízení neuvedl žádná relevantní tvrzení ani důkazy, kterými by nároky tvrzené žalobcem vyvrátil či zpochybnil, a to ani z části, čímž neunesl břemeno tvrzení ani břemeno důkazní.

18. Obsah písemných důkazů předložených žalobcem prokazuje, že žaloba je podána právem a všechny tvrzené nároky žalobce jsou oprávněné. Svá tvrzení žalobce prokázal:

- písemnou smlouvu o úvěru č. 6600870 s VOP a rozhodčí doložkou,
- výpisem z bankovního účtu původního věřitele č.237526334/0300,
- splátkovým kalendářem rozepsaných splátek k celkové úhradě poskytnutého úvěru,
- písemnou evidencí o platbách přijatých od žalovaného, jejich započtení a dlužných částkách vzniklých okamžikem zesplatnění (ztráty výhody splátek) všech závazků žalovaného,
- výpis SMS zpráv a korespondence,
- oznámením o postoupení pohledávek na žalobce ze dne 11.10.2010 a
- přípisem žalobce žalovanému o zesplatnění všech závazků žalovaného s výzvou k úhradě ze dne 12.10.2010.

Žalovaný nezaložil do spisu k důkazům žádné listiny.

19. S ohledem na shora uvedené rozhodce shledal bez jakékoliv pochybnosti, že má žalovaný povinnost uhradit svůj dluh žalobci, a to v žalobcem tvrzené výši.

20. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn plným úspěchem žalobce ve věci. Náklady řízení činí poplatek za rozhodčí řízení ve výši 4 900,00 Kč (včetně DPH) a náklady na právní zastoupení ve výši 9 000,00 Kč dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. a 2 x paušál po 300,00 Kč ve smyslu vyhl. č. 177/1996 Sb., tj. celkem náklady řízení činí 14 500,00 Kč.

21. V souladu s pravomocí založenou rozhodčí doložkou a ve shodě se zákonem o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s přiměřeným použitím občanského soudního řádu byl vydán rozhodčí nález, jak je výše uvedeno.

Poučení :

Proti tomuto rozhodčímu nálezu nejsou přípustné opravné prostředky. Ve smyslu ustanovení § 28 zákona o

rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů nabývá rozhodčí nález dnem doručení účinku
pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný. Rozhodčí nález opatřený doložkou právní
moci a všechny listiny prokazující průběh rozhodčího řízení budou uloženy u Okresního soudu Rychnov
nad Kněžnou.

V Ličně dne 1. listopadu 2010

Bc. Petr Valenta
rozhodce
Lično 118
51735 Lično

lh

